

Slovenski čebelar

90 let ZČDS
1898 – 1988

11

Letnik LXXXIX-Leto 1987

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 11. 1. november letnik 89

VSEBINA

Janez Mihelič: Največji zbor jugoslovan- skih čebelarjev.....	289
Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v mese- cu novembru.....	293
dr. Dušan Miokovič: Voščeni molj – veliki škodljivec.....	294
Janez Pokljukar: Poročilo z XXXI. Kongre- sa Apimondie v Varšavi.....	295
inž. Franc Šivic: Nekaj počitniških spomi- nov.....	298
Drago Papler: Čebelarški raziskovalni ta- bor Križe 1987.....	300
Matjaž Horvat: Elektronski stražar.....	309
Janez Mihelič: Obisk pri veterinarskih stro- kovnjakih.....	310
France Jeras: Drugi ometenec pri Lojzetu Bukovšku.....	311
Janez Mihelič: Varooza tudi letošnjo jesen jemlje svoj davek.....	312

IZ TUJIH ČEBELARSKIH ČASOPISOV

Martin Mencej: Poskusi uničenja pršic var- roe že v zalegi grede v različni smeri.....	313
Kljub afrikanizaciji čebel je brazilsko čebe- larstvo v nenehnem razmahu.....	314

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Strokovna služba ZČDS: Obvestilo o višini članarine ZČDS.....	316
Cene čebeljih pridelkov.....	317
Naročite nalepko za kozarce z medom.....	317
Janez Mihelič: Kako čebelarji cenimo svo- je delo.....	317
Andrej Dvoršak: Medeni sladoled – hrana in osvežilo.....	318
Nada Podlogar: »Uslužbenke« čebele.....	319
Jože Šimonka: Lendavski čebelarji smo obiskali čebelarstvo šolo v Zalaapati na Madžarskem.....	319
Janez Mihelič: Čebelarstvo društvo Domžale se vključuje v občinske kmetijske plane.....	321

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Boris Slavec: Udeležili smo se 31. kongre- sa Apimondie.....	305
Borut Božič: Nevarnost onesnaženja čebe- ljih pridelkov z različnimi zdravili.....	306
Boris Slavec: Čebelarstvo na Poljskem.....	307
Še en dokaz o zdravilnosti propolisa.....	308

CONTENTS

J. Mihelič: The greatest Assembly of Yu- goslav beekeepers.....	289
I. Esenko: Beekeeper's occupations in No- vember.....	293
dr. D. Miokovič: Wax-moth – the great injurer.....	294
J. Pokljukar: The report from 31 st Interna- tional Beekeeping Congress Apimondia in Warsaw.....	295
ing. F. Šivic: Some vacation Recollections	298
D. Papler: Beekeeping's examining camp Križe 1987.....	300
M. Horvat: Electronic guard.....	309
J. Mihelič: A visit to veterinary experts.....	310
F. Jeras: The second artificial swarm at Lojze Bukovšek.....	311
J. Mihelič: Varroa Collects it's tax in au- tumn of this year too.....	312

FROM FOREIGN BEEKEEPING NEWS- PAPERS

M. Mencej: The experiments on extermin- ation of varroa parasites in the brood run in different ways.....	313
In spite of africanization the Brazil beekeep- ing is in full swing.....	314

FROM THE SOCIETY LIFE

Technical service ZČDS: The notice about the height of subscription ZČDS.....	316
The prices of honey-bee products.....	317
Give an order for the honey-glass labels.....	317
J. Mihelič: How beekeepers estimate our work.....	317
A. Dvoršak: Honey icecream – food and refreshment.....	318
N. Podlogar: The bees as the staff.....	319
J. Mihelič: The beekeeping Society Dom- žale includes itself in the agricultural pro- jects of the Community.....	321

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

B. Slavec: We have taken part in 31 st Con- gress of Apimondia.....	305
B. Božič: The risk of soiling the bee pro- ducts by various medecines.....	306
B. Slavec: The beekeeping from Poland.....	307
Another proof of healing power of propolis.....	308

Udeleženci kongresa na plenarni seji med igranjem državne himne.

NAJVEČJI ZBOR JUGOSLOVANSKIH ČEBELARJEV – X. KONGRES V KRAGUJEVCU – JE USPEŠNO OPRAVIL SVOJE POSLANSTVO

JANEZ MIHELČ

Jugoslovanski čebelarji – delegati čebelarških organizacij iz vseh republik in obeh pokrajin – so se od 24. do 27. 9. 1987 zbrali na svojem jubilejnim desetem kongresu, drugem po zadnji vojni.

Kongres je bil v Kragujevcu v SR Srbiji, organizirala pa ga je Zveza čebelarških organizacij Jugoslavije (SPOJ) v sodelovanju s Čebelarškim društvom Kragujevac. Prvi kongres jugoslovanskih čebelarjev je bil leta 1922 v Zagrebu, nato pa so bili kongresi še v Sarajevu, Beogradu, Osijeku, Dubrovniku, Skopju, ponovno v Osijeku, Vukovaru, leta 1979 pa zopet v Osijeku. Pri organizaciji kongresa je zelo aktivno sodelovalo tudi vodstvo skupščine občine Kragujevac ob veliki pomoči strokovnih služb. Finančno pa so kongres podprle delovne organizacije, predvsem oba glavna sponzorja Poslovna zajednica za pčelarstvo Jugoslavije in Medex iz Ljubljane. Pokrovitelj desetega jubilejnega kongresa pa je bila Gospodarska zbornica Jugoslavije. Poleg teh so pri pripravah in sami izvedbi kongresa pomagali tudi: zvezna konferenca SZDL, zvezni komite za kmetijstvo,

Zadružna zveza Jugoslavije, izvršni svet SR Srbije, družbenopolitične organizacije iz Kragujevca in še več drugih družbenopolitičnih in gospodarskih organizacij.

Vzporedno s kongresom, ki je potekal v dvorani Šumadija, so srbski čebelarji v predverju in na trgu pred dvorano organizirali tudi čebelarško razstavo, na kateri so prikazali svoje dosežke na področju čebelarške tehnologije, obiskovalcem pa so ponudili svoje pridelke.

Na kongresu je od 624 delegatov sodelovalo kar 584. Poleg delegatov je delo kongresa spremljalo več kot tristo čebelarjev, tako da je bilo vseh udeležencev 906. Iz Slovenije se je kongresa udeležilo okoli štirideset čebelarjev delegatov in predstavnikov delovnih organizacij. Velike pozornosti je bila deležna tudi razstava čebelarške opreme Medexa iz Ljubljane, žal, edinega razstavljalca iz naše republike.

Na otvoritvi kongresa in prvi plenarni seji so bili prisotni tudi predstavniki zveznega komiteja za kmetijstvo, zvezne konference SZDL in drugih zveznih in republiških družbenopolitičnih organizacij

Delegacija čebelarjev, v kateri so bili Janko Pislak, Ivan Vener in Radule Radulovič, je položila venec na grobnico, v kateri počiva sedem tisoč žrtev okupatorja, v bližini Kragujevca.

Uvodni referat z naslovom Družbeno-ekonomski položaj in pomen čebelarstva v SFRJ je prebral sekretar SPOJ Predrag Đekič. Navedel je vse najvažnejše probleme, ki zavirajo hitrejši razvoj čebelarstva v Jugoslaviji. Med njimi je poudaril predvsem slabo organiziranost čebelarjev, potrebo po kontroli nad količino in kakovostjo uvoženega medu in ostalih čebeljih pridelkov, velike razlike med njihovimi odkupnimi in prodajnimi cenami, uvoz medu brez carinskih dajatev, neizdelan sistem za zbiranje sredstev za financiranje skupnih nalog, to je za pospeševanje, izobraževanje, znanstveno-raziskovalno delo, zdravstveno varstvo itd. Predsednik organizacijskega odbora kongresa Slavko Jakov-

ljević pa je nato seznanil delegate in goste s stanjem jugoslovanskega čebelarstva nekoč in danes ter s problemi pri financiranju strokovnih nalog, ki jih opravljajo čebelarke organizacije, vključno z Zvezo čebelarskih organizacij Jugoslavije. Čebelarske organizacije namreč nimajo dovolj sredstev niti za najosnovnejše naloge, kot je izdajanje strokovnih revij in izobraževanje, zato je predlagal uvedbo dajatev za uvoženi med in za prodajo čebeljih pridelkov, sredstva pa bi uporabljali za financiranje teh skupnih nalog. Miloje Savović, direktor Poslovne jedinice za pčelarstvo Jugoslavije, pa je govoril o potrebi večje produktivnosti jugoslovanskega čebelarstva. Ta je po njegovem mnenju prenizka, zato

Na stojnicah so čebelarji domačini ponudili obiskovalcem svoje čebelje pridelke.

Na razstavi, ki je bila v dvorani Šumadija, so razstavljale svoje izdelke čebelarke delovne organizacije, med njimi tudi Medex.

ovira nadaljnji razvoj našega čebelarstva.

Delo prvega dne je bilo zaključeno s pozdravnimi govori gostov in izvolitvijo komisije za izdelavo zaključnega dokumenta in sklepov kongresa.

Delegati so si v opoldanskem odmoru in po zaključeni plenarni seji ogledali še čebelarstvo razstavo. Na razstavi so sodelovale skoraj vse jugoslovanske delovne organizacije, ki se ukvarjajo z odkupom in predelavo čebeljih pridelkov, kakor tudi mnogi zasebniki, ki izdelujejo čebelarstvo opremo, in seveda mnogi čebelarji, ki so razstavili svoje dosežke v čebelarstvu tehnologiji in tudi prodajali čebelje pridelke, predvsem med.

Člani čebelarstva društva Kragujevac so svojo čebelarstvo opremo in pridelke prikazali v veliki zastekleni izložbi pred

dvorano Šumadija. Pred zgradbo pa so postavili stojnice, kjer so prebivalci Kragujevca lahko kupovali sladke pridelke. Čebelar Ivan Vener je razstavil svoje tovorno vozilo za prevoz nakladnih panjev na paletah, ki jih naklada s pomočjo hidravličnega dvigala, pritrjenega na tovornjak. Zanimive ploščadi, prirejene za postavitve 24 nakladnih panjev in za prevoz s traktorsko prikolico, je razstavila Kmetijsko-čebelarstvo združenje Napredak iz Skopja. Tudi v čebelarstvu opremljeni smo videli velik napredek, pri točilih in strojih za odkrivanje satja pa so v kakovosti še vedno prednjačili slovenski izdelki. Pri ostali čebelarstvu opremljeni, kot so panji, prevozna sredstva za nakladne panje in drobni pripomočki, pa nas druge republike že prekašajo.

Velika je bila tudi ponudba zdravil za če-

Ivan Vener je razstavil tudi kamion za prevoz nakladnih panjev na paletah.

Čebelarji iz okolice Kragujevca so udeležencem kongresa pokazali tudi svoja čebelarstva.

Na razstavi je bilo razstavljeno malo opreme za večja in velika čebelarstva. Le eno podjetje je razstavljalo stojala za satje in korita za odkrivanje satja.

belje bolezni, vendar pa so na žalost prodajali tudi zdravila, ki pri nas niso registrirana, česar organizatorji razstave ne bi smeli dovoliti. Razstava je imela med prebivalci Kragujevca nedvomno velik propagandni učinek.

Drugi dan kongresa je delo potekalo v štirih komisijah. To so bile: komisija za bolezni čebel, komisija za medovite rastline in opravevanje, komisija za ekonomiko, izobraževanje in organiziranost čebelarstva in komisija za gojenje čebel in čebelje pridelke. Komisije so delovale ločeno v štirih različnih dvoranah. Omeniti moramo, da so vsi udeleženci kongresa ob prihodu v Kragujevac prejeli tudi zbornike referatov, monografijo čebelarskega društva Kragujevac in program kongresa. Ta gradiva so

Pri prodaji so čebelarjem pomagale tudi njihove žene.

udeležencem olajšala spremljanje dela komisij. V zborniku referatov so natisnjeni vsi referati, ki so bili pravočasno poslani organizacijskemu odboru. Zbornik je lično izdelan in zanj si zaslužijo organizatorji še posebno pohvalo. Vsega skupaj je bilo prebranih 49 referatov. Člani komisij so na osnovi referatov in razprave ob zaključku dela komisij sprejeli sklepe, ki so jih predložili na plenarnem zasedanju in predlagali, da jih vnesejo v sklepe kongresa. Eden od sklepov kongresa je tudi bil, naj sklepe kongresa objavijo vsi čebelarski časopisi, ki izhajajo v Jugoslaviji, tako da bo z njimi seznanjena najširša čebelarska javnost. O delu komisij bomo poročali več v prihodnji številki.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MESECU NOVEMBRU

IVAN ESENKO

Letošnja sezona je bila značilna predvsem po bogati beri hojevlega medu. Marsikateremu čebelarju je takšna bera pripomogla k izboljšanju finančnega stanja, marsikateremu pa tudi ne. Ta prispevek pišem 22. septembra in še v tem času je veliko čebelarjev s svojimi čebelami na hojevih pasiščih. Kaj to pomeni, je najbrž odveč pripovedovati. Resda se je težko odpovedati medu in prepeljati čebele s paše takrat, ko je le-ta še na vrhuncu, toda pri hojevi paši je to velikokrat potrebno. Ti čebelarji bodo resda točili več, toda denar jim bo prišel prav drugo leto, ko bodo primorani kupovati čebelje družine. Po mojem si pozno pašo na hoji lahko privošči le tisti čebelar, ki bo vozil čebele na prezimovališče na Primorsko. Toliko o hoji in hojevcu.

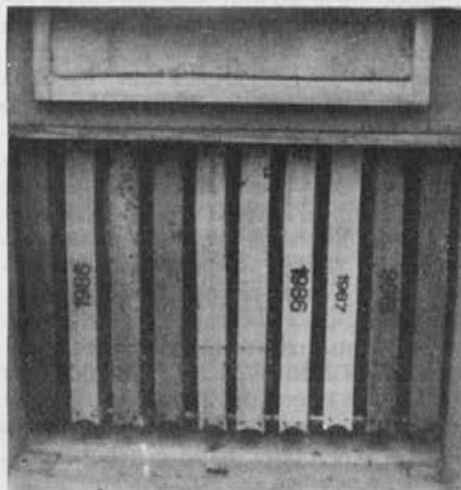
Glede varooze je stanje to jesen naravnost kritično. Ko sem nekaterim čebelarjem na terenu dimil čebele, so bili rezultati dimljenja ponekod naravnost zastrašujoči. Našteli smo tudi po 800 parazitov na panj in to kljub temu, da so nekateri čebelarji že opravili eno dimljenje. Pred vsakim drugim čebelnjakom, ki sem ga dimil, sem lahko videl tudi večje število deformiranih čebel (hruškasti zadki, zakrnela krila). Običajno je pri tako očitnih znakih bolezni vse zamujeno. Tako deformirane čebelje družine težko preživijo zimo, če pa jo, jih naslednjo sezono zdravimo še ves čas paše na robiji. Varooza nas pač vseskozi opozarja nase. Zdraviti smo prisiljeni s kemoterapijo, saj, žal, ne poznamo nobene biološke metode, ki bi tako zavrla razvoj varooze, da bi lahko normalno čebelarili. Pozorni bodimo predvsem na zadnje zdravljenje po končanem zazimovanju. Tedaj počakajmo na tiste tople dneve in noči, ki nam bodo omogočile zdravljenje čebeljih družin.

Dejal sem tople noči. Zelo pomembno je, da smo pozorni tudi na to, saj se je do sedaj vse preveč gledalo le na tistih nekaj izletnih uric v dnevnu, kar je pa odločno premalo. Zdravljenje varooze je dolgotrajnejši postopek, kot je samo dimljenje. Zdravilna snov v panju deluje še dolgo časa.

Novembra čebel ne bomo zapažili. Slovenski čebelarji pri tem velikokrat pretiravamo. Pred leti je znan evropski čebelarski

strokovnjak uporabil izraz, da Slovenci preveč ujčkamo svoje čebele. Dejal je, da je ta razvada prešla že celo v genotip alpske kranjice in da se bo le-ta sčasoma pomehkužila in izgubila tiste kvalitete, po katerih jo pozna cel svet. Tej trditvi se pridružujem tudi sam. Čebele v tem času ne potrebujejo toplotne nege. Če panj ni zapažen, temu primerno čebele omejujejo tudi zalego v panjih. Da zapaženje čebel v veliki meri ni dobra poteza, potrjujejo LR panji, ki so izpostavljeni vsem zunanjim dejavnikom in kjer so čebele zares samo med štirimi deskami. Sever Združenih držav Amerike panje odeva, južnejši predeli pa ne. In ti južnejši predeli zemljepisne širine so podobni našim krajem. Odevanje je primerno za šibkejše družine, kot so prašilčki in slabiči. V tem mesecu pa ne bomo odevali, da bi se čebele pravilno prilagodile vplivom vremena in temperatur.

V čebelarsko nasičenih predelih v tem mesecu še obstaja možnost ropanja med čebelami, posebno če je vreme lepo in toplo. Zato svetujem, da vsem slabičem in manjšim družinam zmanjšate žrela na tri čebelje širine.

Pri zazimovanju upoštevajmo tudi starost satja. Pri tem nam pomagajo oznake na satnikih.

VOŠČENI MOLJ – VELIKI ŠKODLJIVEC

prim. dr. DUŠAN MIOKOVIĆ, Sremska Mitrovica

Minulo zimo so imeli čebelarji iz Sremske Mitrovica in s Fruške gore velike izgube, saj je pri prezimovanju padla skoraj polovica čebeljih družin. Poglavitni razlog za te obsežne izgube sta bili varoza in nose-ma, bilo pa je tudi nekaj primerov hude gnilobe čebelje zalege. Veliko čebelarjev je izgubilo prav vse čebelje družine. Večina čebeljih družin je padla ob zalogah, ki so bile pripravljene za prezimovanje čebel. Čebelarji so se spomladi spopadli še s problemom zaščite satja proti voščeni molji, ki se s svojim hitrim in uničevalnim delovanjem pojavijo takoj, ko postane topleje. Na srečo čebelarji lahko danes učinkovito zaščitijo svoje rezervno satje.

Čebelje škodljivce najdemo tudi med metulji (Lipodoptere), kot so npr. mrtvaška glava (*Achorentis astropos*), voščeni molj pa spada med največje in najnevarnejše med njimi. Obstajata dve vrsti voščene molje, in sicer mali voščeni molj (*Aehorea Fabricius*) in veliki voščeni molj (*Galleria mellonella* L.). Samica metulja je nekoliko večja od samca, saj samica velikega voščene molja meri po dolžini 13 mm, samec pa 11 mm. Razpon kril je okrog 30 mm. Samica malega voščene molja je dolga 11 mm, samec pa okoli 9 mm. Razpon kril je 20 mm. Voščeni molj je rumenkasto sive barve. Noge so grajene tako, da se lahko hitro giblje po satju. Ličinke uničujejo in jedo satje. V toplih obdobjih od marca do oktobra poizkušajo, posebno zvečer ob mraku, prodreti v panje ali v pomanjkljivo zaščitene omare, v katerih so shranjeni satniki z rezervnim satjem. Ko prodrejo, s svojim delovanjem čistijo panje, satje pa prekrijejo z gosto pajčevinasto mrežo. Napada voščeni moljev se težko obranijo tudi močne čebelje družine, slabotne čebelje družine pa sploh nimajo nobenih možnosti, da bi se uspešno branile. Samice voščene molja so sposobne za parjenje že eno uro in pol po tem, ko se razvijejo iz bube. Samice polagajo jajčeca v satje, ki je v temi, ali pa v razpoke in na smeti na podnici, kjer so zaščitena od čebel, zato se tu lahko hitro razvijejo. Iz jajčeca velikosti ene tretjine milimetra se po 8 dneh izležejo ličinke. Mlade ličinke takoj preluknjajo voščene celice in s pomočjo

tekočine, ki jo izločajo iz žlez na glavi, spredejo tanke pajčevinaste niti. Gradijo valjaste hodnike – kanale, po katerih so se sposobne zelo hitro gibati. Ker čebele ne morejo do njih, lahko nemoteno uničujejo satje. Še mlade ličinke zapustijo hodnike, padejo s satja in s hitrim gibanjem dosežejo lesene dele panja, ki jih prav tako poškodujejo. Zabubijo se izven satja, na podnici ali po vogalih panja. Kmalu se ličinke preobrazijo v bube. Zabubijo se v lesenih delih panja v koritaste vdolbine, ki jih izdolbejo same. Faza bube traja okrog 20 dni, odvisna pa je predvsem od zunanje temperature. Šele iz te faze se razvijejo spolno zreli metulji.

Škoda, ki jo povzroča voščeni molj, pa ni le na satju, ki je včasih uničeno do te mere, da je povsem neuporabno. Poškoduje tudi dele panja, npr. satnike, prenaša pa tudi čebelje bolezni. S poizkusi so dokazali, da vsebujejo iztrebki ličink voščene molja veliko trosov *Bac. larvae*, ki povzročata ameriško gnilobo čebelje zalege. Vorchertu je v preizkusu uspelo izzvati razvoj ameriške gnilobe čebelje zalege tako, da je čebele krmil s 20 grami okuženih iztrebkov. Prašilčke iz slabotnejše čebelje družine lahko voščeni molj popolnoma uniči. Mali voščeni molj lahko v fazi ličinke poškoduje tudi umetno satje. V čebelnjaku je zato potrebno ohranjati le močne čebelje družine, katerim voščeni molj ne more toliko škodovati, rezervno satje pa zahteva posebno skrb in nego.

Možnost obrambe proti voščeni moljem

Obstaja več načinov, s katerimi lahko čebelar uspešno zaščiti svoje satje proti nevarnemu škodljivcu. Nekateri postopki so že zastareli in se ne uporabljajo več, npr. postopek s svežim orehovim listjem. Zati-ranje tega škodljivca in obramba proti njemu je še uspešnejša, če pogosteje uporabljamo razna kemična sredstva, ki uničujejo voščene molja, če pogosto čistimo visoko podnico, iz katere nenehno odstranjujemo voščene odpadke ter druge smeti. Voščene odpadke delno pretopimo, delno pa sežgemo. Pomesti in sežgati pa je potrebno tudi vse smeti v panju.

Satje, ki ga ponovno damo čebelam, je najboljše očistiti z žveplom. Košček žveplene traku zažgemo na pločevinastem krožniku ter ga postavimo nad ali pod satje, v obeh primerih pa je učinek enak. Uporabljajo tudi posebno napravo v obliki kovinskega zaboječka, ki ga lahko zapremo s pokrovom, ima pa odprtine za izhlapevanje žvepla. Napravo postavimo nad satnike v omaro za shranjevanje satja in v njej sežigamo zažveplane trakove. Plin, ki se pri tem razvija, uničuje voščene molje in mlade ličinke, ne pa tudi jajčeca voščene molja. Ko trak popolnoma izgori, moramo preveriti, ali je plamen ugasnil, da se ne bi kaj vnelo. Žvepleni plin draži čebelarjevo grlo, škoduje pa tudi kovinskim delom satnikov. Žveplanje moramo ponoviti vsake štiri tedne. Žveplano in od medu vlažno satje je treba pred uporabo temeljito pregledati. Suho satje lahko ponovno uporabimo šele po večkratnem izpiranju v vodi in potem, ko ga prezračimo na svežem zraku. Pri sežiganju žveplovih paličic nastane žveplov dioksid. Lahko pa ga proizvedemo tudi iz **sulfolikvuida**. To je rumena ali rdeča tekočina, ki ne gori in ki pri zunanji temperaturi razpade, pri čemer se izloča žveplov dioksid. Ta se izloča postopno in neprekinjeno, zato uničuje tudi jajčeca voščene molja, ki so skrita v razpokah lesenih delov panja. Razpadanje snovi in izločanje plina se običajno opravlja v steklenih ali porcelanastih sodih ter traja okoli 72 ur. Za prostornino 500 cm³ uporabimo 1 cm³ sulfolikvuida (razmerje 1:500). Zelo zanesljivo in učinkovito čisti rezervno satje nekoliko dražji paradiklorbenzol ali heksakloreтан, ki ga v trgovinah lahko dobimo pod imenom »globok« proti voščeni moljem. To je tako imenovan čebelarški globol (način uporabe je priložen). Je trda snov, ki počasi izhlapeva, ko jo obesimo v omaro za shranjevanje satja. Dobimo lahko tudi nastavke. Potrebno jih je redno obnavljati,

za kubični meter prostornine pa ga potrebujemo približno 10 g na teden. Sredstvi ne škodujeta cvetnemu prahu in medu, kljub temu pa je potrebno satje pred uporabo temeljito prezračiti.

Še učinkovitejša je **ocetna kislina**. Vlijemo jo v plitke porcelanaste krožnike in jih postavimo na razmaknjene satnike. Njeni hlapi uničujejo tudi jajčeca voščene molja, poleg tega pa še trose noseme, črve na cvetnem prahu in glivice plesni. Ima zelo širok spekter delovanja, zato jo tudi precej uporabljajo. Ocetna kislina seveda škoduje žicam v satnikih, zato priporočajo prezračevanje satnikov 8 dni pred uporabo. Njeni hlapi so težji od zraka in se širijo navzdol, kar je potrebno upoštevati pri uporabi. Za prostornino 1 m³ potrebujemo približno 2 l ocetne kisline. Paziti moramo, da je ne razlivamo, ker lahko poškoduje tudi lesene dele panja. Za čebelarjeve potrebe zadošča že 60-odstotna tehnična ocetna kislina.

V zadnjem času priporočajo tudi neki ameriški preparat. Pravzaprav gre za dva preparata, ki uničujeta tudi jajčeca. To sta **metilenbromid** in **etilenbromid**. Etilenbromid dobimo v trgovinah pod imenom **D 209**. Z njim natopimo krpo ali kos tkanine in jo razpemo čez satnike, ker so hlapi etilenbromida težji od zraka. Potrebujemo ga 50 g/m³, ni strupen in ne gori, ne draži kože in ne deluje na kovine. Ni eksploziven. Je tekočina rumenkaste barve, ki počasi hlapi. Z lahko pa prodira v pore na koži, zato si je potrebno po delu z njim temeljito izprati roke. Zanesljivost delovanja tega sredstva je večja, če postopek ponavljamo enkrat mesečno. Po kratkem zračenju lahko satje ponovno vstavimo v panj, pri tem pa ni nevarnosti za zastrupitev.

Sredstev za zaščito rezervnega satja je torej dovolj, potrebno je le izbrati!

Prevedla: IRENA OGRIN

POROČILO Z XXXI. KONGRESA APIMONDIE V VARŠAVI

dipl. inž. agr. JANEZ POKLUKAR, Kmetijski inštitut Slovenije

Od 19. do 25. avgusta 1987 je v poljskem glavnem mestu Varšavi potekal 31. mednarodni kongres Apimondie.

Poljaki so v omenjeno mednarodno prireditev vložili precej truda. Kongresa se je udeležilo okoli 400 Jugoslovanov, med

katerimi nas je bilo 25 iz Slovenije. Že na meji nas je pričakal predstavnik poljskih čebelarjev in nam izrekel dobrodošlico.

Stanje čebelarstva na Poljskem

Čebelarstvo ima na Poljskem že več kot tisočletno tradicijo. Že v prejšnjem tisočletju je bila dežela znana kot »dežela dobrega zraka, rodovitnih polj in medovitih gozdov«. Večji razmah je doživelo poljsko čebelarstvo od konca 18. stoletja dalje.

Poljaki so zelo ponosni na svojega velikega čebelarja in raziskovalca Jana Dzierzona, ki velja za enega od začetnikov znanosti o čebelah in sodobnega čebelarjenja. Njegovo delo nadaljujeta danes dve večji inštituciji, in sicer čebelarski oddelek inštituta za sadjarstvo in vinogradništvo v Pulawu in raziskovalna postaja za koristne insekte pri veterinarskem inštitutu v Swarzedzu.

Poljsko čebelarstvo v zadnjem času stalno napreduje. V zadnjih desetih letih se je število čebeljih družin podvojilo na 2,5 milijona v približno 210000 čebelarstvih, torej ima vsako čebelarstvo približno 12 čebeljih družin. Na 100 hektarov je povprečno 8 čebeljih družin, kar je relativno velika gostota.

Skoraj vse čebele na Poljskem so last zasebnih čebelarjev. Srečamo tudi precej poklicnih čebelarjev, ki so pomembni proizvajalci medu. Sicer pa je povprečna proizvodnja medu relativno nizka – od 8 do 12 kg na čebeljo družino. V celi deželi proizvedejo letno okoli 20000 ton medu, ki zadošča povpraševanju v deželi.

Za celo deželo velja enoten selekcijski program. Srečamo tri čebelje pasme in njihove medsebojne križance (kranjska, kavkaška in severna temna čebela). Imajo 15 priznanih plemenišč za čebelje matice in 174 čebelnjakov za razmnoževanje plemenskih čebel. Vzgojili so že več zelo produktivnih linij čebel.

Poljska zveza čebelarjev je zelo aktivna pri organizaciji odkupa čebeljih proizvodov in tudi pri predelavi le-teh. Skrbi za strokovno izpopolnjevanje svojih članov čebelarjev, organizira razne simpozije in posvetovanja. Tako so prevzeli tudi organizacijo XXXI. mednarodnega kongresa APIMONDIE in jo uspešno izpeljali.

Potek XXXI. kongresa Apimondie

Letošnja splošna tema je bila »Čebela in zaščita okolja«. Kongres je potekal v kongresni palači kulture in znanosti v Varšavi. Delo je potekalo v sekcijah oz. v komisijah.

1. Čebelarjenje kot ekonomska dejavnost

Predsednik sekcije je bil inž. E. Marza iz Romunije. Člani sekcije so ugotavljali predvsem donosnost čebelarjenja v različnih deželah in njegove dolgoročne perspektive.

2. Biologija čebel

Pod predsedstvom prof. dr. F. Ruttnerja smo na plenarnem zasedanju poslušali predavanja o najnovejših odkritjih iz življenja čebel. Opazili smo, da povsod v svetu močno poudarjajo pomen selekcijskega dela in da v mnogih deželah organizirano izpolnjujejo enotne vsedržavne programe pri selekciji čebel. Vzporedno s tem potekajo mnoge zanimive raziskave o izboljšanju načina vzreje matic selekcijskih programov ter razne histološke in encimatske raziskave pri čebelah.

V okviru sekcije »biologija čebel« je potekal tudi krajši simpozij »Apis cerana«, ki je evropskim čebelarjem izzvenel bolj kot zanimivost z Daljnega Vzhoda.

3. Patologija čebel

Pod predsedstvom prof. dr. Gnedigerja je sekcija za patologijo obravnavala tri glavne teme: varoa, huda gniloba čebelje zalege in okužba čebel s sekundarnimi ubikvitarnimi mikroorganizmi. Glede zdravljenja varooze ni bistvenih novosti (večinoma gre za že preizkušene akaricide v lističih in tabletah z novimi imeni). Menimo, da je bila še največja novost zdravljenja poapnele zalege pri čebelah z enikonazolom, o čemer so poročali jugoslovanski predstavniki, strokovnjaki tovarne KRKA iz Novega mesta.

4. Medovito rastlinje in oprашitev

Sekcija je pod predsedstvom dr. J. B. Freeja obravnavala probleme opráševanja kmetijskih kultur z domačimi čebelami, čmrlji in ostalimi insekti. Dotaknili so se tudi opráševalcev rastlin v tropskih klimat-

Čebelarški inštitut v Pulawayu. Strokovnjaki inštituta proučujejo čebelje zajedavce, vzgajajo medovito rastlinje, ukvarjajo se z odbiromatic, vzrejo čebel samotark in čmrljev, ki so pomembni za opravevanje.

5. Tehnologija čebelarjenja in čebelaski obrati

Plerarno zasedanje je vodil dr. H. Wiese. Tematika je bila zelo raznovrstna – od oskrbe družin v selekcijskem postopku do opisa aparature za hitro ugotavljanje saharoze v medu. Med drugimi je o prisotnosti zaviralnih snovi v slovenskem medu poročala tudi Nataša Klun.

6. Apiterapija

Sekcija za apiterapijo je pod predstvom dr. J. P. Bonimonda razglabljala o biokemičnih lastnostih čebeljih proizvodov in o njihovem zdravilnem delovanju. Govorili so tudi o problemih pri pripravi apiterapevtskih proizvodov.

Vsaka od navedenih sekcij je predstavila svojo tematiko tudi na posterjih. Na žalost pa je bila ta predstavitev slabše organizirana in ni dosegla svojega namena. Med drugim se mi je kot avtorju posterja o selekciji kranjske čebele dogodilo, da sem v času predstavitve ostal brez njega, ker ga je nekdo enostavno snel in odnesel.

Razgovori za okroglo mizo naj bi pomagali razčistiti posamezne nejasnosti, ki bi nastale med predstavitvijo referatov ali posterjev. Na razgovorih za okroglo mizo pa je bila udeležba bolj pičla, zato tudi razprave niso bile na strokovno visoki ravni. Verjetno se je to zgodilo zato, ker so bili udeleženci kongresa premalo obveščeni o sprotnem dogajanju v posameznih sekcijah.

Prireditvev je spremljala stalna čebelarška razstava. Na žalost na njej nismo zasledili bistvenih novosti. Kupili smo lahko le blago poljskih proizvajalcev, ostali razstavljalci pa zaradi poljskih carinskih predpisov razstavljenega blaga niso smeli prodajati. Tako je marsikdo iz inozemstva opustili namero, da bi razstavili svoje blago.

Kongres so spremljale še druge vzoredne prireditve. En dan je bil rezerviran za ogled večjih čebelarstev in inštitutov na Poljskem (Slovenci smo obiskali inštitut v Pulawyju), bogata je bila razstava znamk o čebelah iz celega sveta, ob večerih smo spremljali tudi folklorne prireditve. Zaposlitve torej ni manjkalo.

Na zadnjem plenarnem zasedanju so delegati združenja Apimondie sklenili, da bo naslednji kongres Apimondie čez 4 leta v Jugoslaviji, kar je za jugoslovanske čebelarje veliko priznanje, pa tudi moralna obveza.

Zaključek

Udeleženci XXXI. kongresa Apimondie smo imeli lepo priložnost, da se medsebojno spoznamo in si izmenjamo tako raziskovalne kot poslovne izkušnje. Vse je potekalo v geslu mednarodnega sodelovanja in prijateljstva med čebelarji celega sveta ne glede na politično opredelitev, vero in narodno pripadnost. Prav v tem pa Apimondia presega okvire mednarodne strokovne organizacije. V tem smislu je izzevel tudi kongres v Varšavi.

NEKAJ POČITNIŠKIH SPOMINOV

FRANC ŠIVIC

Pravijo, da je otok Rab eden od najbolj zelenih otokov Jadrana, saj gozdovi pokrivajo kar 40 odstotkov njegove površine. Ko ga popotnik opazuje s kopnega, vidi le njegovo severovzhodno stran, ki je obupno gola, brez najmanjših znakov življenja. Močna burja z Velebita nosi v strma pobočja hriba Kamenjak slano vodo, ta pa zamori skoraj vso vegetacijo. Toda jugozahodna stran otoka je varna pred burjo, zato je rastlinska odeja tu nadvse pisana, kar poleg mile klime pogojujejo tudi rodovitna tla.

Avgusta letos sem bil na Rabu s svojo družino na počitnicah. To je bil moj prvi obisk na tem otoku, obenem pa zaenkrat zadnji v seriji obiskov jadranskih otokov, ki sem jih prehodil ali prevozil v zadnjih treh letih. V tem obdobju sem intenzivno preučeval medovito rastlinstvo Dalmacije in otokov ter vse, kar sem videl, tudi vztrajno fotografiral. Ker sredozemske rastline cvetijo predvsem jeseni, delno pozimi in zlasti spomladi, sem moral temu ritmu primerno načrtovati svoje obiske, kar ni bilo vedno lahko. Vsekakor mi ni žal napornega dela, saj sem spoznal otoke takrat, ko so najlepši. Na Visu sem bil v začetku marca, ko se je otok kopal v svetlomodrem cvetju rožmarina, na Mljetu in Korčuli sem fotografiral drevesasti vres (*Erica arborea*)

sredi aprila, maja pa sem bil na Cresu in na Pagu, kjer se je razcvetel žajbelj (*Salvia officinalis*). Proti koncu junija sem hitel na Hvar, kamor me je vabila sivka (*Lavandula*), avgusta se je na Velebitu zabelil žepek (*Satureja montana*), na Pelješcu pa oktobra mnogocvetna resa (*Erica multiflora*) in novembra jagodičnica (*Arbutus unedo*). Rezultat opisanih potovanj je obsežna zbirka diapozitivov medovitih rastlin, ki sem jo julija letos, opremljeno z ustreznimi besedili v nemščini, poslal na mednarodni čebelarski kongres v Varšavo. Na žalost o njej do danes nisem slišal ničesar. Nikoli nisem mogel zvedeti niti tega, ali je sploh kdaj prispela v Varšavo. In ravno z njo sem imel največ dela. Na srečo sem vsako rastlino fotografiral večkrat, tako da ves napor ni bil zaman in bom izgubo nadomestil.

Kadarkoli pridem na nov otok, poiščem zvezo z domačimi čebelarji, da jih lahko sprašujem o stvareh, ki me najbolj zanimajo. Prvi čebelar, ki sem ga srečal na Rabu, me je močno razočaral. Ko sem ga vprašal, če je že kaj dimil proti varoi, me je debelo pogledal in mi odgovoril: »Kaj pa je to varoa?« V nadaljevanju najinega razgovora je potožil, da je v panjih vedno manj čebel, čeprav jih občasno krmi s sladkorno raztopino. Bil sem prepričan, da je vzrok slabljenju družin varoa, zato sem predlagal, da jih

Stojišče nakladnih panjev na otoku Rabu.

Stojišče nakladnih panjev na otoku Rabu.

nekoliko pregledava in tako ugotoviva, če jih je še mogoče rešiti. Odprl sem prvi panj in izvlekel zaležen sat. »Kuga«, se mi je izvilo iz ust in od presenečenja mi je satnik skoraj padel iz rok. Bolezen je bila že v zadnji fazi, ko je odmrta skoraj vsa zalega. Lastnik se je od žalosti prijemal za glavo, zlasti še, ko sem ugotovil, da so okuženi prav vsi panji. Na njegovo vprašanje, če se da bolezen zdraviti, sem mu svetoval, naj vse čebele takoj zažvepla, jih s satjem vred sežge, panje pa naj s plamenom plinskega gorilnika razkuži. Na moje vprašanje, kje bo kupil nove čebelje družine, je povedal, da čebel nikoli ne kupuje, ampak da v svoje panje enostavno da pobegle roje, ki jih je na otoku vsako leto dovolj. V ta namen že pred rojilno sezono v prazne panje poklada manjšo količino medu ali sladkorne raztopine, ki privablja pašne čebele iz okolice. Te si zapomnijo prazna bivališča in to jim v času rojenja kar prav pride. Moram priznati, da za to metodo snubljenja pobeglih rojev še nisem slišal in da je kar originalna.

Drugi čebelar, ki sem ga srečal na Rabu, je bil vodja gozdne uprave otoka, po poklicu torej gozdar. Boljšega vira informacij si nisem mogel najti. Z njim sem po dolgem in počez prehodil najbolj gozdnati predel Raba-polotok Kalifront, ki ga poraščajo zimzeleni hrast (*Quercus ilex*), drevesasti vres, jagodičnica in druge mediteranske rastline. Na tistih mestih, kjer je gozd prehajal v makijo, je bilo rastje tako gosto, da je bilo za človeka popolnoma neprehodno. Na tem polotoku imajo čebele od februarja do začetka junija bogato in dolgotrajno medeno in pelodno pašo, žal pa so ta pa-

Vseprovod po Dalmaciji in Istri, pa tudi v Slovenskem primorju raste mehurka (*Colutea*), ki s svojimi živo rumenimi cvetovi privablja čebele. (Foto: Šivic)

sišča, ki bi prenesla obremenitev do tisoč panjev, skoraj popolnoma neizkoriščena. Domačih čebelarjev je malo in še ti imajo največ po nekaj deset čebeljih družin. Ko mi je gozdarski kolega pripovedoval, da se na Kalifrontu pozimi temperatura le redko spusti pod ničlo, da so vetrovi tu redkost in

da paše nikoli ne zmanjka, se mi je utrnula misel, da bi bil morda ta košček Raba kakor ustvarjen za vzrejo zgodnjih matic. Že aprila bi se oplodile prve serije, morda celo marca. Ko sem to omenil mojemu sogovorniku, je bil navdušen, vendar je takoj pripomnil, da bi moral vzrejevalec priti od drugod, na otoku se na te stvari nihče ne spozna. Pomislil sem na naše mlade, zagpane in sposobne vzrejevalce, ki so z vseh krajev Slovenije in pogosto delajo v

klimatsko zelo neugodnih okoliščinah. Kaj če bi se med njimi kdo opogumil in prišel orat ledino na Kalifront? Morda bi slovenski vzrejevalci uresničili nekdanjo zamisel Apimondie, da bi na enem od dalmatinskih otokov osnovali plemenilno postajo, ki bi vso srednjo Evropo oskrbovala z zgodnjimi maticami kranjske pasme. Ideja je že stara, a še vedno aktualna. Samo rokave bi bilo treba zavihati.

ČEBELARSKI RAZISKOVALNI TABOR KRIŽE 1987

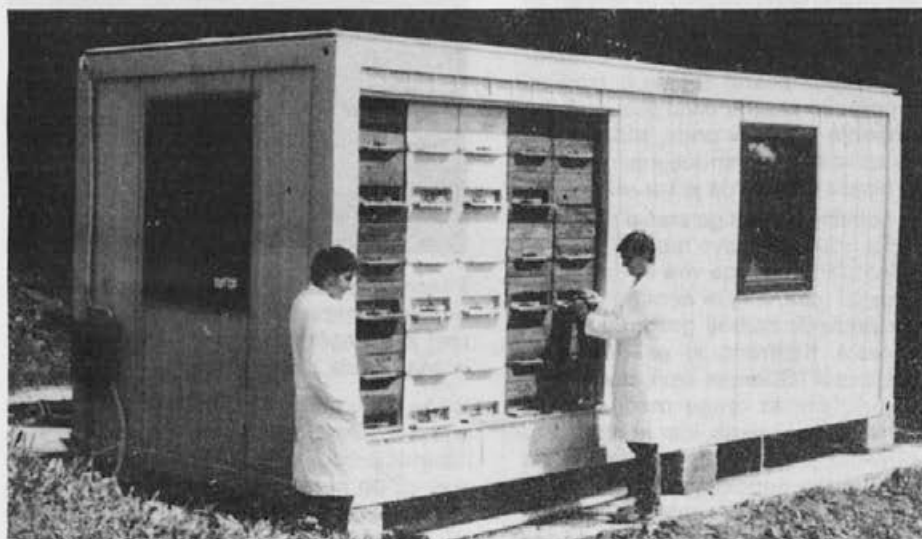
DRAGO PAPLER

V organizaciji gibanja »Znanost mladini« pri Zvezi organizacij za tehnično kulturo Slovenije je v Križah pri Trziču od 26. julija do 2. avgusta 1987 potekal že četrti čebelarski raziskovalni tabor. Šestnajst udeležencev tabora je bivalo v prostorih osnovne šole Kokrškega odreda v Križah, delovali in raziskovali pa so v okolici Križev in v Seničnem, kjer ima Kmetijski inštitut Slovenije prvo čebelarsko testno postajo za preizkušanje različnih čebeljih rodov z območja celotne Slovenije.

Pričujoči zapis je nastal predzadnji dan 4. čebelarskega tabora, ko smo obiskali mlade dijake in študente pri delu, ki so ga opravljali pod vodstvom **vodje tabora Janka Božiča**. Ta nam je povedal:

»Čebelarski tabor je eden izmed mladinskih raziskovalnih taborov, ki so organizirani širom po Sloveniji, podobno kot pretekla tri leta. Na čebelarskem taboru se ukvarjamo s problematiko čebelarstva in obravnavamo razne teme od čebelje paše, bolezni, odbire do obnašanja čebel... To je stvar, ki jo otroci v šoli spoznajo malo ali skoraj nič, na taboru pa na malo drugačen način kot v šoli spoznavajo zanimivosti in obenem tudi prispevajo kakšen nov kamenček v mozaik čebelarskega znanja.«

Letošnji tabor je potekal sedem dni, podobno kot leta 1986 v Bohinjski Bistrici, medtem ko sta prva dva trajala deset dni. Pokazalo se je, da je zaradi načrtovanja počitnic najbolj ustrezen tedenski ta-

Nova testna postaja Kmetijskega inštituta Slovenije v Seničnem pri Trziču. (Foto: D. Papler)

Udeleženci 4. čebelar-skega raziskovalnega tabora Križe 87 pred kriško osnovno šolo.

bor. Tudi v tem času se da veliko narediti. Na taboru v Križah so čebelarji preučevali morfologijo čebel, obnašanje čebel in čebelje paše, kar je bilo nadaljevanje dela prvih treh taborov. Letošnja novost pa je bilo preučevanje čebeljih bolezni. Večina dela v taboru je temeljila na delu pri testnem čebelnjaku Kmetijskega inštituta Slovenije v Seničnem in njegovi okolici. »Kolikor je v naši moči, želimo prispevati k preučevanju odbire čebel. Organizirali smo dve predavanji, na kateri smo povabili tudi čebelarje Čebelarkega društva Tržič, ki so se vabilu zelo radi odzvali. V kraje, kjer so bili tabori, namreč redko zaidejo priznani predavatelji iz Slovenije. Na raziskovalne taborne pa radi prihajajo, saj predavajo tudi za mlade, bodoče potencialne čebelarje. V primerjavi s preteklimi leti se je letošnjega letnega tabora v Križah udeležilo veliko mladih čebelarjev. Udeležili so se ga tudi nečebelarji, kar za samo delo ni prav nič narobe, saj je prav, da problematiko čebelarstva spoznavajo tudi drugi ljudje. Organizator tabora gibanje Znanost mladini pri ZOTK Slovenije zbira za organizacijo vsakoletnega tabora sredstva iz različnih republiških skladov, vedno pa poskušamo zagotoviti še kakšen dinar od občine, v kateri poteka akcija. Letos nam je pomagalo Gozdno gospodarstvo Tržič, ki nam je zagotovilo brezplačen prevoz na Zelenico, kjer smo si ogledali plemenilno postajo Antona Janše. Bivali smo v osnovni šoli Kokrškega odreda v Križah, zajtrke, malice in večerje pa smo si v gospodinjinskem kabinetu

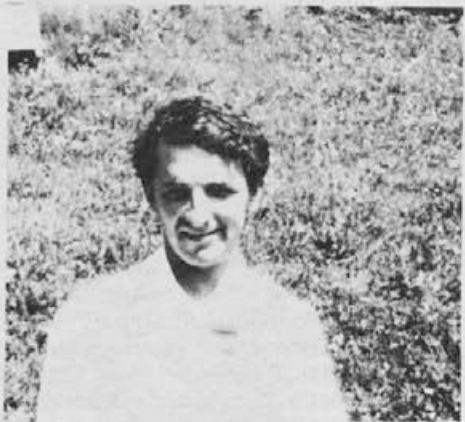
pripravljali sami. Na kosilo smo hodili v gostilno »Pr' Primožk« v Pristavo, kjer so nam kuhali res dobro hrano. Na dosedanjih taborih še nismo tako dobro jedli,« pove **Janko Božič**.

In samo čebelarsko delo? »V čebelnjaku kmetijskega inštituta smo uporabljali razpoložljivo opremo, predvsem mikroskope, pa tudi računalnik za laboratorijski material... Samo delo je bilo bolj čebelarskega značaja, manj je bilo klasičnega kemijskega in biološkega laborantskega dela. Pri opazovanju čebel smo z registriranjem in zapisovanjem zabeležili pojave, ki so se dogajali v panjih. Nabiranje medovitih rastlin pa je bil najpomembnejši ključ za analizo medenja na tem področju. Dobili smo zelo zanimive rezultate in podatke, ki bodo koristili tako nadaljnjim raziskavam kot sami praksi. Kot čebelarji že vedo, sta na kriškem področju glavna vira medenja smreka in jelka, čebelje paše pa popestrujejo pašniki in travniki. Kot čebelje paše pa niso zanemarljive močvirne globeli, gozdni robovi, robovi ob cestah, saj tu rastejo zelo medovite rastline, ki v brezpašnem obdobju prispevajo le toliko, da se čebele same prehranjujejo. Preučevanje obnašanja čebel je bilo manj povezano s čebelarsko prakso. Osredotočili smo se v problematiko stresanja čebel (ko čebela stresa druge čebele), ki jo čebelarji bolj malo poznajo, saj praktičnega pomena dosedaj še niso ugotovili. Vprašanje je tudi, če je ta pojav neposredno povezan s prakso, vsekakor pa je zanimiv za oblikovanje širše

Janko Božič vodja tabora.

predstave o življenju čebel in dogajanju v čebelji družini. Lahko smo pač ugotovili, da je stresanje, ki je na prvi pogled kot nekako prebujanje, morda resnično v zvezi s povečanjem aktivnosti čebel, hkrati pa smo ugotavljali odvisnost od zunanjih dejavnikov in starosti čebel. Rezultati, ki jih bomo še dobili z obdelavo zbranih podatkov na čebelnjaku kmetijskega inštituta, bodo lahko pripomogli pri nadaljnjem programu odbire čebel. Izkušnja 4. čebelarskega raziskovalnega tabora je povezava s strokovno organizacijo, ki je bila zelo koristna in nujna. Vse do sedaj namreč v Sloveniji še ni obstajal samostojni raziskovalni program s področja čebelarstva,« je pogovor zaključil vodja čebelarskega tabora '78 **Janko Božič**.

Janez Pokljukar raziskovalni sodelavec Kmetijskega inštituta Slovenije vodi testno postajo.

V testni postaji je tudi priročni laboratorij, ki je potreben za delo pri odbiri.

Ugotovitev letošnjega tabora je bila tudi ta, da delo teče lepše, če je udeležencev manj. Med udeleženci tabora so se ustvarili pristnejši odnosi, boljše je bilo tudi spoznavanje dela med skupinami. Novost je bila tudi, da posamezne skupine niso imele mentorjev, ampak so udeleženci sami ugotavljali in raziskovali ter tako sami prihajali do zaključkov, skratka, delo je brez tuje pomoči potekalo bolj samostojno. Udeleženci so bili iz različnih krajev Slovenije. Vsi so veliko pridobili...

Strokovno pomoč je nudil tudi Kmetijski inštitut Slovenije iz Ljubljane, ki ima v Senničnem testno postajo, ta pa vodi raziskovalni sodelavec **Janez Pokljukar**, ki nam je povedal: »Raziskovalno postajo smo ustanovili šele letos, zato je bilo še vse več ali manj v gradnji. Malo v šali, malo zares, sem dejal, da bi bilo dobro, če bi najprej tudi nekoliko uredili okolico postaje. Z manjšo delovno akcijo smo odstranili kupe, ki so ostali od postavitve postaje.

Samo raziskovalno delo v čebelarstvu je pravzaprav precej mukotrpno. Čebelja družina ima do 50.000 čebel, ki so med seboj tesno povezane. Motor družine je matica, ki prenaša dedne zasnove, te pa se dokončno pokažejo v obnašanju cele družine, navsezadnje tudi v pridelku medu.

Zato je ugotavljanje genetske kakovosti matice izredno težko delo, ki zahteva precej merjenj, na osnovi katerih na koncu dobimo enotno oceno, ali je matica primerna za naslednjo generacijo v selekciji ali ne. Ravno pri tem pa je bila pomoč udeležencev 4. čebelarškega raziskovalnega tabora zelo dobrodošla. Ti so opravili nekaj morfoloških merjenj, predvsem pa smo želeli dobiti osnovno informacijo, kakšna je stopnja okužbe z varoo v sami čebelji zalegi in koliko zajedavcev je na odraslih čebelah. Z rezultati smo že seznanili okoliške čebelarje in jih opozorili, da morajo to bolezen zdraviti pravočasno, sicer bodo pozimi lahko ob vse čebele! Bolj važna pa so bila morfološka merjenja čebel, pri katerih smo ugotavljali kubitalne indekse čebel – to je razmerja med posameznimi žilami na krilih čebel – in pa dolžine rilčkov, ugotavljali pa smo tudi barvne indekse. Rezultati teh raziskav bodo dobrodošli pri našem selekcijskem delu.«

UDELEŽENCI O RAZISKOVALNEM TABORU

BOŠTJAN RIHTAR iz Ljubljane:

»Na taboru smo raziskovali in dokazovali različna odkritja v obnašanju čebel, o medovitih cvetlicah, o čebeljih pašah. Pregledovali smo tudi, koliko so čebele bolne, v šoli, kjer bivamo, imamo opazovalni panj, več pa jih je v čebelnjaku v Seničnem. Preučevali smo obnašanje čebel, kar je bila nadgradnja prejšnjih let. Opazovali smo čebelji ples in dosedaj še neraziskano stre-

sanje čebel, ki smo ga zmerili, zračunali frekvenco in poskušali bomo dobiti grafe, krivulje, ki nam bodo pokazale, ali obstajajo v tem kakšne zakonitosti. Odšli smo tudi na čebelarško plemenilno postajo A. Janše na Zelenico, kjer nam je tov. Jalen pokazal, kako se plemenijo matice. Bivali smo v osnovni šoli v Križah, hrana je bila dobra. Na razpolago pa smo imeli tudi telovadnico.«

POLONA MALI iz Ljubljane:

»V srednji šoli so nas profesorji za biologijo navdušili za raziskovalne tabore v organizaciji Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije. Letos sem že drugič na takšnem raziskovalnem taboru. V šoli smo spoznavali teorijo, praksa pa je čisto nekaj drugega. Raziskovalni tabori so še posebej zanimivi za tiste udeležence, ki bodo študirali v naravoslovnih usmeritvah, pa tudi za tiste, ki se bodo ljubiteljsko ukvarjali s čebelarjenjem ali čim drugim. Zanimivo je bilo predvsem delo na čebelnjaku kmetijskega inštituta. Medse smo povabili tudi čebelarje, da so povedali, kakšne probleme imajo, organizirali smo predavanja, veterinar tov. Pipan iz Ljubljane je predaval o čebeljih boleznih in kako se jih ubraniti. Vodja tabora vodi in usmerja delo, mentorjev nimamo, udeleženci delamo sami in sami tudi poskušamo priti do rezultatov. Vaščani Križev so nas zelo dobro sprejeli. Iz mestnega vrveža sem prišla v okolico, na deželo, kjer se vsi ljudje poznajo. To je povsem drugo doživetje in občutje. Počutila sem se zelo prijetno. Študirala bom medicino, vendar mislim, da mi bo čebe-

MIHAJLO VUKOJČIĆ iz Titovega Užica:

»Na to mladinsko raziskovalno akcijo sem prišel z veterinarske fakultete v Beogradu prek organizacije mladih raziskovalcev v Srbiji, ki je podobna slovenski organizaciji GZM. V vsakem primeru, čebelarstvo mi pomeni nadaljnjo perspektivo pri delu na fakulteti. Zanimajo me slovenske izkušnje; še posebej sem se zanimal za oplojevanje matic in za genetiko znane kranjske sivke, ki je zelo dobra in daje v čebelarstvu dobre rezultate.

Udeleženci tabora smo se zelo dobro razumeli in tudi delo je bilo pestro: od terenskega dela, laboratorijskega dela do prostih rekreacijskih aktivnosti.«

ŠPELA VRESK iz Ljubljane:

»Že lani sem sodelovala na podobnem taboru v Bohinjski Bistrici. Imeli smo etnološko skupino, skupine za popis možnih stojišč, za gozdno medenje, za obnašanje čebel, skupino za pelodne analize, za zgradbo pelodnega zrna... Letos je manj skupin, predvsem se ukvarjamo z morfološkimi merjenji čebel, kar pomeni, da merimo krilca in rilčke čebel, da vidimo, ali je

rasa čebel čista. Rezultate raziskovanj se lahko koristno porabi, lani v Bohinjski Bistrici smo čebelarjem v okolici veliko pomagali, predvsem z gozdnim medenjem, ker niso vedeli, kako le-to v njihovem okolju poteka. Letos tudi spoznavamo, kako ugotavljamo čebeljo bolezen varoo. Iz vsakega panja smo pregledali po 30 čebel in opravljali morfološka merjenja krilc in rilčkov...«

MARKO KREFT iz Ljubljane:

»Dosedaj se nisem preveč zanimal za čebelarstvo, prišel sem bolj zaradi botanike, ker je to dvoje zelo povezano. Čebele na rastlinah nabirajo nektar in cvetni prah. Na specifičnih rastiščih ob cestnih področjih in travnikih smo zbrali statistične podatke, katere rastline najbolj medijo, katere rastline imajo povprečno največ cvetov in koliko jih je določene vrste v tem času. Rastline naberemo in jih v učilnici določimo s pomočjo male flore, znane pa samo preštejemo. Določili smo poskusne kvadratne metre, kjer smo prešteli vse rastline. Na 15 različnih kvadratnih metrih smo prešteli vse rastline in izračunali povprečje. V kriškem okolišu je največ travnikov, ki so precej vlažni, pomembna je tudi gozdna paša. Rastline so bolj pomembne zaradi cvetnega prahu.«

NAROČILO STENSKEGA KOLEDARJA

Čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da lahko pri ZČDS naročijo zapisovalni stenski koledar za leto 1988. Koledar vsebuje dvanajst listov z zapisi osebnih imen, praznikov in luninih men. Ob vsem tem pa je še prostor za krajše zapiske. Listi so pritrjeni na trdo podlago z lepenko.

Koledar velikosti 22 x 32 cm, stane 1200 din.

Vplačila na položnicah sprejemamo do 20. 11. 1987, nanje pa napišite tudi svoj točen naslov in pripišite »za koledar«.

Številka našega žiro računa je: 50101-678-48636.

Koledarje vam bomo poslali po pošti decembra 1987 in januarju 1988.

SPET BODO REGIJSKI POSVETI

Vodstva čebelarskih društev, občinskih in medobčinskih zvez obveščamo, da bomo novembra in decembra 1987 spet organizirali regijske posvete. Na posvetih se bomo pogovarjali o organizacijsko strokovnih vprašanjih, pripravah na volitve novega vodstva ZČDS, proslavi 90-letnice slovenske čebelarske organizacije, o ekonomskih problemih čebelarstva in o zdravstvenem varstvu čebel.

Posveti bodo: 21. 11. 1987 ob 9. uri v Celju, 13. 12. 1987 ob 9. uri v Kranju, 14. 11. 1987 ob 9. uri v Krškem, 10. 12. 1987 ob 16. uri v Ljubljani, 6. 12. 1987 ob 9. uri v Mariboru, 5. 12. 1987 ob 15. uri v Murski Soboti, 19. 12. 1987 ob 9. uri v Novem mestu, 21. 11. 1987 ob 14. uri v Postojni in 12. 12. 1987 ob 9. uri v Slovenj Gradcu.

V sodelovanju z organizatorji posvetovanj bomo obvestili posamezna društva o morebitnih spremembah datuma ali ure posvetovanja, prav tako pa tudi o dnevnem redu.

Strokovna služba ZČDS

UDELEŽILI SMO SE XXXI. MEDNARODNEGA ČEBELARSKEGA KONGRESA APIMONDIA V VARŠAVI

XXXI. mednarodni čebelarški kongres Apimondia je bil od 19. do 25. avgusta 1987 v Varšavi na Poljskem. Kongres je potekal v veliki palači kulture in znanja v središču mesta. Udeležile so se ga bolj ali manj številne delegacije iz 61 držav članic Apimondie, bilo pa je tudi precej tujih in domačih čebelarjev.

Kongresa se je udeležilo tudi precejšnje število čebelarjev iz Jugoslavije, med njimi tudi 10-članska Medexova skupina, ki so jo sestavljali strokovni delavci in poklicni čebelarji.

V šestih delovnih dneh kongresa se je vrstilo več kot 350 strokovnih referatov iz naslednjih specializiranih področij:

- ekonomija čebelarjenja,
- biologija čebele,
- simpozij Apis cerana,
- čebelje bolezni,
- medovite rastline in opravevanje,
- čebelarstva tehnologija in oprema,
- apiterapija,
- čebelarstvo v deželah v razvoju.

Jugoslavija je na kongresu sodelovala z 12 referati in dvema posterjema. Naša zunanja sodelavka mag. vet. Nataša Klun je predstavila referat Prisotnost inhibitorских snovi v slovenskem medu (delo ekipe OROŽEN-ADAMIČ, KLUN, TRAVNIK), ki so ga poznavalci tega področja spremljali z velikim zanimanjem.

Udeleženci kongresa Apimondije iz Slovenije z gostitelji na čebelarskem inštitutu v Pulawaju.

Dipl. inž. agronomije Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije je svetovni čebelarji javnosti v obliki posterja predstavil delo in cilje projekta »Selekcija kranjske čebele«. Čebelarji strokovnjaki iz drugih dežel so z velikim zanimanjem sprejeli ta projekt, saj ima naša kranjska čebela v svetu, kjer se tudi vse bolj uspešno uveljavlja, velik ugled.

Na razstavnem prostoru so čebelarstvo opremo in proizvode razstavljali Poljaki, Italijani, Francozi, Španci, Madžari, Nizozemci, Švicarji ter Nemci. Novosti v čebelarstvu opremi ni bilo videti.

Raziskovalna skupina tovarne zdravil Krka je predstavila nova zdravila za zdravljenje poapnele čebelje zalege, noseme in hude gnilobe čebelje zalege, ki so pri nas sedaj v postopku registracije. Novo sredstvo za zdravljenje poapnele zalege so predstavili tudi Japonci. To sredstvo je že v prodaji. Francozi so predstavili novo sredstvo za borbo proti varoozi z imenom fluvalinat. Tudi Kitajci so predstavili svoje zdravilo proti varoozi. Zdravilo je narejeno iz brompropilata, imenovanega feng Le N° 1. Poljaki so predstavili zdravilo fumilat. Nekateri referati pa so primerjali učinkovitost raznih zdravil in kemikalij na varoozo. Poljaki se proti varoozi bojujejo v glavnem z dimnimi sredstvi, in sicer s pivarol tabletami (amitraz) in lističi varosekt (malation). Obe aktivni snovi pa sta zelo sporni.

Obiskali smo tudi Poljski čebelarji inštitut v Pulawayu, kjer smo se seznanili z njihovim delom. Preučujejo namreč vse zunanje zajedavce na čebelah in čebeljih pridelkih, njihovo negativno delovanje ter zaščito proti njim, ukvarjajo se z odbiro matič, vzgojo medovitih rastlin in vzrejo čebel samotark ter čmrlejev.

Na Poljskem imajo največ čebel križancev med kranjsko in kavkaško čebelo ter njihovo domačo čebelo. Čebelarji večinoma v panjih, ki so podobni pološkam.

Drobnoprodajne cene medu na Poljskem so dokaj visoke (za primerjavo: cena 1 kg medu je do 800 zlotov, povprečna plača pa 20.000 zlotov).

Ker urnik posameznih referatov ni bil objavljen, si nismo mogli oblikovati lastnega programa. Prostori, namenjeni razstavi čebelarstva materiala, so bili s strani proizvajalcev slabo zasedeni (verjetno zaradi previsoke cene), sobo s posterji pa so obiskovalci četrti dan dobesedno oplenili. Vse to meče slabo luč na organizatorja kongresa.

Naj povem še to, da bo Medex prihodnje leto v Portorožu ponovno organiziral svetovni simpozij na temo apiterapija, in sicer pod okriljem Apimondie. Na tem kongresu so tudi sklenili, da bo 32. kongres Apimondie leta 1991 v Jugoslaviji, predvidoma v Splitu.

**POSPEŠEVALNA SLUŽBA ČEBELARSTVA:
BORIS SLAVEC**

NEVARNOST ONESNAŽENJA ČEBELJIH PRIDELKOV Z RAZLIČNIMI ZDRAVILI

BORUT BOŽIČ dipl. inž. farm. (nadaljevanje)

Amitraz je substanca, nad katero se še vedno lomijo kopja. Zaradi kancerogenih in mutacijskih stranskih lastnosti v Nemčiji ni dovoljen. Dovoljen pa je v Franciji, na Madžarskem, na Čehoslovaškem in pri nas. Pri visokih dozah (0,4 mg na kg telesne teže) se pri miših po 80 tednih v 40 odstotkih pojavijo tumorji. Pri uporabi razgradnega produkta pa se pojavijo že po 70 tednih. Poleg tega reagirajo reaktivne aminoskupine in sladkorni aldehidi v medu. Kot sem omenil, pri nas je dovoljen, vendar ko ni paše in ko v panjih ni medu, in to s presledkom vsaj 14 dni. To velja za čebelarstvo, drugače pa je v veterinarstvu dovoljena zunanja uporaba (0,25–1 g/kg

telesne teže, razen za kopitarje, ki so bolj občutljivi).

Za brompropilat so obstajale trditve, da nastaja pri tlenju dibrombenzofenov, ki škodljivo deluje na dedne snovi. Z natančnimi metodami takih lastnosti brompropilata niso dokazali. Poskusi na podganah in psih so pokazali, da 10 mg na kg telesne teže brompropilata ne kaže nobenih škodljivih vplivov na razmnoževanje. Svetovna zdravstvena organizacija je postavila za sprejemljivi dnevni vnos 0,008 mg na kg telesne teže. Ta količina nima škodljivih učinkov, tudi če jo jemljemo dnevno vse življenje. Pri akariozi je odločilna spomladanska uporaba. 1–3 dni po zadnji uporabi

so izmerili 0,6 mg na kg, 4–7 tednov kasneje pa 0,2 mg/kg medu. Pri uporabi so prekoračili dozo, 60 kg težak človek lahko dnevno vnese 0,48 mg brumpropilata. To ustreza v zadnjem primeru 800 g medu. Po podatkih FAO pa je dnevna potrošnja medu povprečno 20 g na človeka. V tej razlagi ni upoštevan pirolizni derivat ali brombenzofenon, ki pa se pojavlja v bistveno manjši koncentraciji.

V kratkem se nam obeta novo zdravilo (enikolazol), ki kaže v razvojni fazi zelo dobre rezultate: deluje baktericidno, antimikotsko, hitro se razgradi in ni ostankov v medu, ne škodi čebelam, pri človeku pa ne pride do absorpcije. Natančnejše podatke bomo dobili, ko bo registrirano.

Pri navedenih ostankih smo upoštevali standardno uporabo sredstev. Precejšnje razlike pa so med pogačami, dimljenjem ali pa razprševanjem. Najslabše se obnesejo tiste oblike, iz katerih čebele vsaj deloma delajo tudi zalogo in tako vanjo spravijo tudi zdravilo. Po nekaterih podatkih so to pogače, po izkušnjah čebelarjev pa na-

pajalne raztopine.

Z vsemi temi podatki nisem želel nikogar prestrašiti ali odvrniti od zdravljenja. Že na začetku sem napisal, da zdravila brez stranskih učinkov ni. S tem se moramo sprijazniti. Kajti, če hočemo, da nam družine ne propadejo, moramo zdraviti in eden glavnih načinov je uporaba zdravil. Toda pri tem moramo dosledno upoštevati navodila, in če piše, da sredstva ne smemo uporabljati v času paše ali 14 dni prej, ga takrat tudi ne uporabljajmo! Prodaja medu, cvetnega prahu ali propolisa, polnega antibiotikov, insekticidov, naftalina ali tobaka je za čebelarje vsaj toliko nečastna kot prodaja sladkorja namesto medu – pa še kazniva je.

Če se za zaključek še enkrat vrnem k štirim skupinam substanc. Tudi najboljša sredstva spadajo v skupino, ki ji je uporaba dovoljena, vendar v predpisani dozi in s terminskimi omejitvami glede na pašo. Držimo se tega, da bodo čebelji pridelki zadržali vse tiste blagodejne učinke, ki smo jih omenili v prvem delu.

ČEBELARSTVO NA POLJSKEM

Poljsko čebelarstvo ima že 1000-letno tradicijo. Zaradi velikih gozdov se je na Poljskem razvilo predvsem tako imenovano gozdno čebelarstvo; danes pa je vse več prevoznih čebelarstev.

Začetnik modernega čebelarstva na Poljskem je bil župnik Jan Dzierzon, ki je vse svoje življenje posvetil preučevanju čebel. Njegovo znanstveno delo nadaljujejo na čebelarskem inštitutu v Palawayu ter na poljskih univerzah, kjer imajo raziskovalne oddelke za čebelarstvo.

Trenutno imajo na Poljskem okoli 2,5 milijona pridobitnih panjev, povprečno 12 na čebelnjak. Na 100 hektarov zemljišča pride osem pridobitnih panjev.

Večinoma se s čebelarstvom ukvarjajo posamezniki – privatno, le 0,2 odstotka pridobitnih panjev je v družbeni lasti. Glavni proizvajalci čebeljih pridelkov so čebelarji – profesionalci. Čebelje pridelke odkupujejo specializirana državna podjetja ali pa čebelarske zadruge. Preko čebelarskih združenj se čebelarji oskrbujejo tudi s čebelarsko opremo, materialom in zdravili.

Proizvodnja medu na Poljskem zadostuje lastnim potrebam. Povprečna letna proizvodnja je 8 – 12 kg medu na pridobitni panj, z njo pa dosejajo svetovno povprečje. Poraba medu se vrti okoli 35 dag letno

na osebo. Celotna letna proizvodnja medu je 20.000 ton. Poleg medu poljski čebelarji proizvajajo tudi ostale čebelje pridelke. Treba je povedati, da je na Poljskem zelo popularna apiterapija. Pri gojenju čebel Poljaki precej uporabljajo umetno oplodjene matice. Imajo 15 registriranih selekcijskih postaj in 174 vzrejevališč – postaj za vzrejo pridobitnih matic.

Na Poljskem gojijo tri pasme čebel: srednjeevropsko, kranjsko in kavkaško čebelo. Zaradi seljenja čebel s paše na pašo imajo čebelarji večinoma mešano pasmo čebel.

Za ohranitev genetskih lastnosti čebel so določili že dve gojitveni področji za čebele, dve pa še nameravajo. Prvotno je bila na Poljskem razširjena srednjeevropska čebela; v novejšem času pa so zaradi gospodarskih potreb uvedli še kavkaško ter kranjsko čebelo.

Čebelarstvo je na Poljskem zelo pomembna kmetijska dejavnost, in to ne samo zaradi čebeljih proizvodov, ampak tudi zaradi oprave poljskih kultur (oljne ogrščice in zimske ogrščice) ter sadovnjakov. Na Poljskem imajo veliko sadovnjakov ter plantažnih nasadov sadja.

Poljski čebelarji so združeni v Poljsko čebelarsko zvezo, katere predsednik je

eden najbolj izkušenih čebelarjev, župnik Henryk Ostach. Zveza združuje okoli 190.000 čebelarjev. Njene osnovne naloge so usposabljanje čebelarjev začetnikov, stalno izobraževanje čebelarjev ter pokroviteljstvo nad usposabljanjem čebelarskih tehnikov (na dveh srednješolskih centrih). Sodelujejo pri odbiri in prodaji matic, čebelarje oskrbuje s čebelarsko opremo, materialom in zdravili.

Preko sredstev javnega obveščanja čebelarska zveza stalno propagira zdravilne in blagodejne učinke čebeljih pridelkov in

proizvodov na njihovi osnovi (apiterapija). Na njeno pobudo bodo na Poljskem v kratkem odprli prvo zdravilišče, v katerem bodo bolnike zdravili izključno z apiterapijo.

V mali vasici Kamianna je Poljska čebelarska zveza s pomočjo čebelarjev zgradila raziskovalni, rekreacijski in upravni center, ki naj bi v prihodnje postal tudi center poljske apiterapije.

**POSPEŠEVALNA SLUŽBA ČEBELARSTVA:
BORIS SLAVEC**

ŠE EN DOKAZ O ZDRAVILNIH LASTNOSTIH PROPOLISA

Vsi se še spominjajo katastrofalnih posledic eksplozije plina, ki se je dogodila decembra 1984 v kemični tovarni v Bhopalu v Indiji. Takrat je za posledicami te nesreče umrlo okoli 7000 ljudi, več sto ljudi pa je bilo močno ožganih.

Bhopalski biolog prof. D. Belsaro je svojim kolegom zdravnikom priskrbel propolisovo tinkturo, s katero so ranjencem dvakrat tedensko mazali opekline. Opekline so se izredno hitro zacelile, za njimi so ostale le neznatne sledi na koži.

Vsekakor je to še eno dragoceno pričevanje o zdravilnem učinku propolisa.

**Pospeševalna služba čebelarstva:
BORIS SLAVEC**

REZULTATI LABORATORIJSKE ANALIZE LISTIČEV FOLBEXA-VA

V prejšnji številki »SLOVENSKEGA ČEBELARJA« (št. 9-10) je bila objavljena analiza lističev folbexa VA, ki so jo opravili v laboratorijih CIBA GEIGY zaradi pritožb nekaterih čebelarjev glede njihove učinkovitosti. Rezultat analize je ovrgel vsak sum, da je v lističu premalo aktivne snovi brompropilata.

V želji, da bi bila takšna analiza popolnoma nepristranska, smo dali lističe folbexa VA preiskati še v laboratorije biotehniške fakultete – oddelka za veterinarstvo v Ljubljani. V analizo smo dali vzorce lističev iz prodajalne HP Medexa v Ljubljani in vzorce lističev čebelarja Antona Vukšiniča iz Dobrunj. Iz analize je razvidno, da lističi folbexa VA, vzeti pri HP Medexu, vsebujejo 370,15 mg brompropilata, lističi Antona Vukšiniča pa 370,50 mg. Zahtevana vsebnost brompropilata v lističu mora biti 370,00 mg.

Jesen je tu, čebelarji opazujejo in ugotavljajo zdravstveno stanje svojih čebel, se pravi teh, ki naj bi prezimile in zagotovile nepretrganost življenja v družini. Slika je, kot slišimo z mnogih strani, prav žalostna. Kje iskati vzrok za to?

Glede na dejstvo, da do danes še nikjer na svetu ni bila ugotovljena odpornost varoe na brompropilat (folbex VA) in da je njegova učinkovitost, zanesljivost in neškodljivost nesporno dokazana (le zakaj neke države dovoljujejo za zdravljenje varooze edino folbex VA?) želi CIBA GEIGY še enkrat kot že tolikokrat doslej opozoriti, da so vzroki za neuspešnost zatiranja varooze v nepravilni uporabi zdravil (to velja za katerokoli zdravilo). Torej se čebelarji ne držijo dosledno navodil, ki so predpisana v navodilih za uporabo, prav tako pa tudi ne upoštevajo številnih dejavnikov, ki vplivajo na potek zdravljenja (kot so temperatura, vlaga, čas zdravljenja, zalega, stanje družine, število zajedalcev itd.). CIBA GEIGY zato meni, da je pri zdravljenju varooze vse preveč površnosti, neodgovornosti, neznanja, predvsem pa preveč eksperimentiranja mnogih čebelarjev. Ob tem se lahko vprašamo, doklej in na čem bomo še lahko eksperimentirali?

**Tehnična služba CIBA GEIGY
dipl. vet. Pavle Deu**

P.S.: Original izvida hrani tehnična služba CIBA GEIGY, Ljubljana, Prelovčeva 2.

ELEKTRONSKI STRAŽAR

MATJAŽ HORVAT

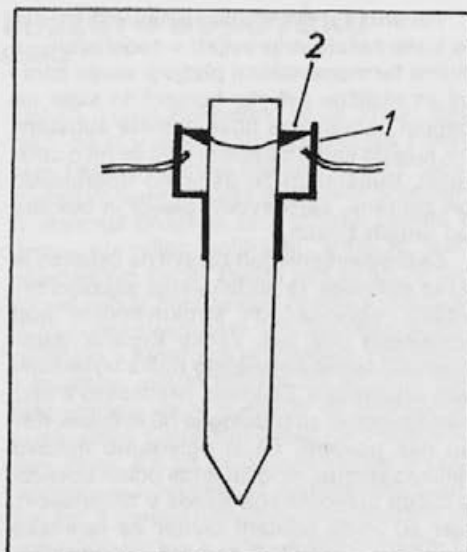
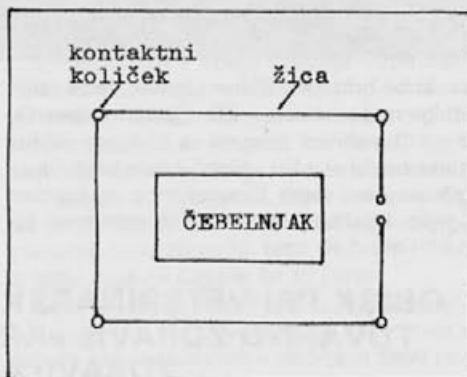
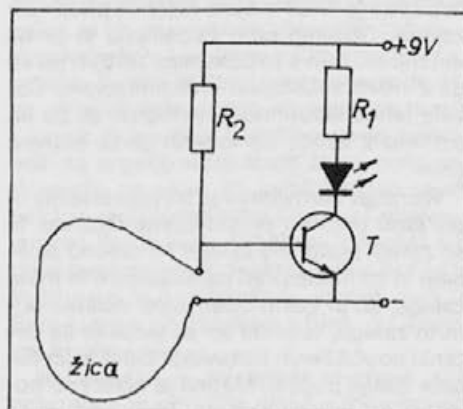
Čebelarji, še posebno prevozniki, se pogosto srečujejo z veliko težavo, namreč, kako naj svoj čebelnjak zavarujejo pred nepovabljenimi gosti. Ti nepovabljeni gosti so ponavadi človeške sorte, prav pogosto pa pride v bližino čebelnjaka tudi medved, ki naredi še več škode in še večje razdejavnje. Pred medvedom se čebelarji ponavadi zavarujejo tako, da okrog čebelnjaka razpostavijo po tleh veje; kosmatinec medo tako misli, da je naletel na past in v velikem loku se bo izognil čebelnjaku. Sicer pa se pred medvedom lahko zavarujete tudi tako, da okrog čebelnjaka razpostavite nekaj žarnic in medved se ne bo približal čebelnjaku, saj se bo bal človeka. Paziti morate le, da se medved ne bo navadil na to, sicer bi njegov strah splahnel.

Veliko težje pa se je zavarovati pred prebrisanimi nepridipravi, ki prihajajo v bližino čebelnjaka zato, da bi ga okradli. Ena preprostih, a precej učinkovitih rešitev je elektronski stražar, ki vam ga nameravam predstaviti tokrat.

Vezje elektronskega stražarja je zelo preprosto. Na sliki 1 vidimo, da je sestavljeno iz dveh uporabnikov (R_1 -270 ohmov, R_2 -22 kiloohmov) in enega tranzistorja (BC 238/9C). LED dioda služi za signalizacijo. Žico napeljemo okrog čebelnjaka nekaj centimetrov nad tlemi (uporabimo tanko bakreno žico premera 0,1 mm); ko jo bo prišlek pretrgal, bo tok preusmeril proti baznemu priključku tranzistorja in LED dioda bo zagorela in nas opozorila na »goste«.

Prav gotovo boste naleteli na težave pri napeljevanju žice okoli čebelnjaka. Pomagajte si lahko s kontaktnimi količkami (slika 2), ki jih razpostavite okoli čebelnjaka po sliki 3. Kontaktni kotic naj bo iz trpežnejšega lesa. »Glava« količka je neke vrste stikalo: ko bo naš gost stopil na žico, bo upognil bakreno ploščico (pod 1) in s tem izklopil stik med 1 in 2, tako da bo tok stekel proti baznemu priključku tranzistorja in LED dioda bo zagorela.

LED dioda je neslišna informacija, ki jo lahko nadomestite s kakšno drugo napra-

Prevozni čebelnjak zaščiten z elektronskim stražarjem.

vo, ki bo oddajala slišne signale. Prav tako lahko nadomestite LED diodo in upornik R_1 z 9-voltnim relejem, s katerim lahko elektronski stražar vklaplja celo vrsto drugih naprav (npr. kasetofon s posnetim pasjim laježem). Možnosti za izpopolnitev

elektronskega stražarja vam prav gotovo ne bo zmanjkalo.

Pri gradnji vam želim čimveč uspeha, želim pa vam tudi, da bi se naš elektronski stražar čimmanj vklapljal.

OBISK PRI VETERINARSKIH STROKOVNJAKIH, KI ZA TOVARNO ZDRAVIL »KRKA« PREIZKUŠAJO NOVA ZDRAVILA ZA ČEBELE

prof. JANEZ MIHELIC

Tovarna zdravil »Krka« iz Novega mesta je letos začela pripravljati v sodelovanju s tujimi farmacevtskimi podjetji serijo zdravil za različne čebelje bolezni, in sicer na osnovi popolnoma nove aktivne substance, ki je do sedaj v čebelarstvu še niso uporabljali. Substanca že uspešno uporabljajo pri zatiranju zajedavcev, plesni in bakterij pri drugih živalih.

Za preizkušanje teh zdravil na čebelah je Krka pridobila za sodelovanje skupino hrvaških veterinarskih strokovnjakov pod vodstvom dipl. vet. Željka Krpana. Strokovnjaki tesno sodelujejo tudi z veterinarsko fakulteto v Zagrebu, predvsem z njenim zavodom za patologijo rib in čebel. Ker so nas povabili, da si ogledamo njihovo delo na terenu, smo jih letos poleti obiskali v bližini Slavonskega Broda v Migalovcih, kjer so imeli začasni center za terenske raziskave. Opravljali so poskuse zdravlje-

nja poapnele zalege, hude gnilobe čebelje zalege, noseme in varooze. Čebelje družine so zdravili v čebelnjakih od Dalmacije do Slovenije, v katerih se je pojavila ena od naštetih bolezni. V okolici Slavonskega Broda se je letos močno razširila poapnela zalega. Obiskali smo čebelnjak, ki je bil močno okužen s to boleznijo, zdravili pa so ga z novo substanco enilkonazolom. Čebele lahko škropimo z rastopino ali pa jih dimimo z lističi, na katerih je ta aktivna snov.

Rezultat zdravljenja je bil presenetljiv in bili smo prijetno presenečeni. Družine, ki so zaradi poapnele zalege že močno oslabele in so imele pred zdravljenjem le malo zalege, so si vidno opomogle, očistile odmrlo zalego, tako da so se videli le še ostanki neočiščenih trotovnih celic, ki jih čebele čistijo počasi. Matica je očiščene površine že močno zalegla. Raziskovalci so

ugotavljali optimalno količino zdravila, morebitne stranske učinke na matico in čebele, ostanke zdravila v pridelkih, način aplikacije (dodajanja), ki bi bil najbolj primeren. Raziskava je bila že pri kraju in o rezultatih so poročali na kongresu Apimondie v Varšavi. To zdravilo bo v prodaji že letos. Ta aktivna snov je zelo učinkovita tudi v obliki dima za razkuževanje satja v zaprtem prostoru. Določena koncentracija uniči na praznem satju vse vrste glivic, spore nose, poskusi pa kažejo, da ubija tudi *Bacilus larvae*, to je povzročitelj hude gnilobe, in njegove spore. Njihovo delo smo si ogledali mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije, dr. Andrej Bidovec z VTOZD za veterinarstvo BTF iz Ljubljane in Janez Mihelič, urednik Slovenskega čebelarja. Željko Krpan nam je še povedal, da preizkušajo tudi novo zdravilo Cibe-Geigy, imenovano apitol, ki je namenjeno zdravljenju varooze, poleg tega pa se ukvarjajo tudi z nekaterimi drugimi raziskavami, ki so pomembne za čebelarjenje, kot na primer prezimovanje oplojenih matic v majhnih kletkah. Pričeli so tudi s poskusi zdravljenja noseme z zdravilom (sulfomonometoksin) in z njim dosegli zelo dobre rezultate. Poskuse so opravili na velečebelarstvu in uspeli praktično popolnoma ozdraviti nosestavost. Poleg tega smo od Željka Krpana izvedeli, da skupina opravlja tudi terenska zdravlje-

nja pri čebelarjih na domu, če jih le-ti pokličejo, seveda proti plačilu. Pri tem čebelarju jamčijo zdravstveno stanje čebeljih družin, to pa pomeni, da čebelje družine ne bodo odmrle za tistimi boleznimi, ki so jih v tekočem letu zdravili. Ta oblika zdravljenja se je izkazala za zelo uspešno, zato poklicni čebelarji na Hrvaškem že radi sodelujejo. Na ta način zdravljenje poteka strokovno in z ustreznimi učinkovitimi sredstvi.

Tovarna KRKA pripravlja tudi prodajo invertnega sirupa za jesensko ali dražilno krmljenje čebel brez ali z dodatkom zdravilnih snovi ali biostimulatorjev. Ta krma je novost na našem tržišču, njena prednost pa je v tem, da vsebuje glukozo in fruktozo v istem razmerju, kakor je v medu, zato ta hrana čebel ne izčrpa. Sirup je primeren za zimsko krmo.

V razgovoru z vodjo prodaje veterinarskih zdravil v tovarni KRKA tov. Šikorano pa smo izvedeli, da imajo težave pri registraciji zdravil, in sicer zato, ker se ustrezná komisija že zelo dolgo ni sestala, zadnji dve seji pa so prestavili. Kljub temu upajo, da bodo čebelarjem še pravočasno uspeli ponuditi nova zdravila, tako da bodo lahko z njimi zdravili čebele še to jesen.

Upamo, da se zaradi počasnega dela birokracije ne bo povečala že tako velika škoda, ki jo predvsem v zadnjem času povzročajo čebelje bolezni.

DRUGI OMETENEC PRI LOJZETU BUKOVŠKU

FRANCE JERAS

Pa ne, da bi Lojze Bukovšek na Golem brdu za sebe napravil šele drugi ometenec. Ne, to je bil le prikaz za čebelarstvo obiskovalce, ki jih je privabilo obvestilo čebelarstva društva Ljubljana v Slovenskem čebelarju. Že lani so člani omenjenega društva obiskali priznanega vzrejalca matic Lojzeta Bukovška. Lansko uspelo popoldne so organizatorji letos želeli ponoviti. Primerilo pa se je, da je bil letošnji obisk več kot samo ponovitev. Oglas v Čebelarju je pred Bukovškov čebelnjak pripeljal 65 obiskovalcev – kar dvakrat toliko kot lani. Prišli niso le Ljubljanci, ampak tudi iz Bele krajine, pa čebelarji z Blok, iz Cerknice, Škofje Loke

Napovedan je bil prikaz priprave roja ometenca in uporabe plošč z mravljinčno

kislino. Lojze Bukovšek se je stvari lotil tako, da je v polovičarju poiskal sat z matico. Tega je kasneje postavil nazaj v panj. Preostale sate je zložil na kozico in potem iz vsakega drugega sata ometel čebele v drug pripravljen polovičar. Vanj je pred ometanjem čebel založil pet satov. Eden izmed njih je imel zalogo medu, v drugega je na gornji strani sata napravil pravokotno odprtino, v katero se je prilegala maticnica z oplojeno mlado matico. Pa še to je bilo pomembno, da je v enega od omenjenih petih satov Lojze Bukovšek nalil približno liter vode. Ko so se čebele vselile v tako opremljeni novi panj, je demonstrator Bukovšek v prazno polovico panja postavil še lesonitno korito. V njem je bilo približno tri

kilograme sladkorja, pomešanega z medom.

Lojze Bukovšek je postavil narejenca na poljubno mesto v čebelnjaku. Spredaj je panjiček seveda zaprt, zadaj pa ima zaradi zračenja sneta vrata. Z zadnje strani je priporočljiva tudi primerna zatemnitev, da se čebele čim manj vznemirjajo. In koliko časa naj ostanejo čebele zaprte, da bi se med tem dezorientirale in »pozabile« na svoj prvotni dom? Prvega dne, ko čebele vselimo v novi panj, ne štejemo. Šele tretji dan, ko od vselitve preteče 48 ur, bomo zvečer v mraku odprli zrelo narejenčevega panja. Baje s sprejemanjem matic v takšnem narejencu ni težav. Čebele jo skoraj zanesljivo sprejmejo.

VAROOZA TUDI LETOŠNJO JESEN JEMLJE SVOJ DAVEK – MAŠČUJE SE NAM NEZNAJNE IN PODCENJEVANJE TEGA NEVARNEGA ZAJEDAVCA

JANEZ MIHELIC

Tudi letošnja jesen prihajajo na ZČDS alarmantna poročila o izgubah čebeljih družin zaradi varooze. Čebelarji javljajo, da so septembra, v obdobju velike vročine, v čebelnjakih opazili začetek hitrega propadanja nekaterih čebeljih družin. Konec septembra so morali nekateri čebelarji zapreti tudi do dvajset odstotkov panjev.

Opazili so veliko izgubo pašnih čebel, v panjih je ostala le peščica čebel mladice z matico ali pa je družina enostavno zapustila panj, v katerem je ostalo le nekaj zaloge in zaloge medu ali sladkorja. Te družine so bile zatem še žrtve roparic, ki so ponavadi dokončale delo varoe, pridružile pa so se jim tudi preostale domače čebele.

Precej čebelarjev še vedno ne ve za pravi vzrok propada družin in sprašujejo, kaj naj storijo, da rešijo tisto, kar je ostalo.

Na žalost jim moramo odgovoriti, da je prepozno in da takšnih družin ne morejo več rešiti. Vzrok izgub je v večini primerov namreč varooza. Če jeseni čebelar opazi, da so v panju pohabljenе čebele, in če družina vidno slabi, je varooza že opravila svoje delo. Letos varooza redči čebelje družine predvsem na tistih območjih, kjer lani ni prizadejala večje škode. Zato so se čebelarji na teh področjih uspavali in menili so, da je bil njihov način boja proti varoozi učinkovit, v resnici pa so se družine okužile z varoo leto ali dve kasneje kot ostale. Se-

Ferdo Herlec iz Kranja, ki za trg pripravlja papirnate plošče, prepojene z mravljinčno kislino, in jih po deset pakira v dvojni plastični ovoj, je praktično pokazal uničevanje varoe. Ferdo Herlec je tudi zavrnil mnenje, da je v AŽ panjih težko uporabljati mravljinčno kislino. Pomemben je bil njegov napotek, da je treba v nizek prostor nad mediščnimi sati pred vstavljanjem papirnatih plošč rahlo potisniti običajno lesenitno ploščo in jo takoj za tem spet izvleči. Na ta način potrgamo morebitne voščene nadzidke med sati in stropom panja. Nad sate potem brez težav vstavimo papirnatu ploščo, napojeno z mravljinčno kislino. Pri delu pa so seveda potrebne plastične ali gumijaste rokavice.

veda nimajo vsi čebelarji izgub. Tisti, ki so spremljali znanstvena dognanja v zvezi z zatiranjem varooze in jih tudi upoštevali pri svojem delu, so uspeli ohraniti vse čebelje družine in njihovo število še povečati. Mnogim, žal, to ni uspelo. Naj naštejem najpogostejše napake, ki jih delajo čebelarji in zaradi katerih je prišlo do izgub. Prva napaka je, da čebel ne zdravimo, ampak jih prepustimo njihovi usodi. S tem delamo veliko škodo sebi in okoliškim čebelarjem. Druga napaka je, da ne upoštevamo navodil, ki so priložena vsakemu zdravilu, če je le-to registrirano. Naj navedem nekaj primerov. Čebelar je zdravilo v obliki gorljivih lističev zvil v cigareto, jo prižgal in pihal dim v panj. Namesto treh kapljic zdravilne tekočine je na listič nakapljial pet kapljic, ker je menil, da bo tako učinek zdravljenja boljši. Tretji čebelar je čebelje družine dimil brez poprejšnjega obveznega krmiljenja družin, kar je nujno za uspešno zdravljenje, kot piše v navodilu. Čebele se namreč stisnejo v gručo in učinek zdravila je zelo majhen. Mnogo čebelarjev pri zdravljenju preizkuša lastne načine uporabe zdravil, kar pa se jim v večini primerov močno maščuje. Lahko bi naštel še več načinov nepravilne uporabe.

Tretja napaka je uporaba neregistriranih zdravil za zdravljenje varooze. Ta zdravila so lahko učinkovita, vendar pri njih nismo

prepričani, ali ostanki in razpadni produkti ne povzročajo rakastih tvorb ali sprememb dedne mase.

Četrta napaka je premalo pogosto zdravljenje ali pa zdravimo ob nepravem času. Dvakratno zdravljenje, to je spomladi in pozno jeseni, je odločno premalo. Najpomembnejše je zatiranje zajedavca v obdobju cvetenja sadnega drevja, julija po točenju in ves mesec avgust. Zelo pomembno je tudi v obdobju, ko je v panju zelo malo zalege, to pa je pozno jeseni. Stopnjo okuženosti zadnje zalege ugotovimo tako, da iz desetih celic, v katerih je pokrita zalega, s pinceto potegnemo čebelje bube in ugotovimo, koliko varoj je na bubi in v celici. Če najdemo varoe v vsaki celici, je najbolje, da takšno zalego uničimo, seveda, če je zalega na enem ali dveh satih. Takšne sate ob zadnjem pregledu odstranimo iz plodišča.

Peta napaka je, da po zdravljenju ne preverimo učinkovitosti zdravljenja, s katerim ugotovimo, ali je zdravilo delovalo dobro ali pa je bil učinek slab. Samo zdravljenje še ne zagotavlja, da smo uničili večino varoj, ker je lahko zdravilo že prestaro, varoe so nanj lahko že odporne ali pa nismo pravilno zdravili. To lahko ugotovimo tako, da po zdravljenju testno zdravimo še z nekim drugim registriranim zdravilom, istočasno pa pregledamo zalego in mlade čebele.

ročen opis ugotavljanja učinka zdravljenja je v letošnji deveti številki Slovenskega čebelarja opisal dr. Jože Rihar.

Šesta napaka pa je, da istočasno ne izvajamo tudi bioloških načinov zatiranja varoe in čebele v brezpašni dobi slabo oskrbujemo, tako da so le-te v stanju stresa.

Zavedati se moramo, da je lahko prekinitev zaleganja matice za določeno obdobje zelo učinkovit ukrep v borbi proti varoi. Tudi praksa je že potrdila, da v družinah, kjer nad dvajset dni ni odkrite zalege, propade cela generacija zajedavcev, ker ne najde primernih ličink, kamor bi lahko odložila svoja jajčeca. Ta učinek imenujemo učinek narejenca. Vse novo narejene družine, ki nekaj časa nimajo odkrite zalege in ki smo jih plinili, preden se je v panju pojavila nova odkrita zalega, so biološko, pa tudi kemoterapevtsko zelo močno očiščene varoj. Isto seveda velja za naravne roje. Izredno pomembno je tudi, da v brezpašni dobi poskrbimo za primerno količino hrane ob gnezdu. Zato jim moramo v tem času pokladati sladkorno testo ali kristalni sladkor. Če so čebele lačne, namreč zapadejo v stanje stresa, takrat pa močno pade njihova naravna odpornost proti boleznim in zajedavcem. Poskrbeti moramo tudi za vodo in cvetni prah. Zelo pomembno je tudi, da ima družina mlado in kakovostno matico.

Iz tujih čebelarških časopisov

POSKUSI UNIČENJA PRŠIČ VAROE ŽE V ZALEGI GREDO V RAZLIČNI SMERI

MARTIN MENCEJ

Kako uničiti varoo v njenem razvoju, se pravi v celicah čebelje zalege, je vprašanje, s katerim se ubadajo strokovnjaki. Eni z večjim, drugi zopet z manjšim uspehom. Zanimiv je poskus nemškega čebelarja R. Webra, ki ga je le-ta opisal in grafično prikazal v letošnji majski številki revije Die Biene. Takole pravi:

»Pri uporabi mravljinčne kisline sem v praksi spoznal tudi negativne posledice tega kemoterapevtskega sredstva. To so: večja ali manjša izguba matic, če sem

zdravil septembra, so bile zimske čebele poškodovane, kovinski deli so rjaveli in podobno. Vse to me ni odvrčalo od poskusov z mravljinčno kislino.

Pri zdravljenju čebeljih družin z mravljinčno kislino je bilo očitno, da je neodvisno od količine vstavljenega mravljinčne kisline vsakič odpadlo več ali manj zajedavcev. Prav tako je bilo vseeno, če sem vstavil plošče, prepojene z mravljinčno kislino, nad ali pod satje. Merilo uspešnosti so bile lahko samo klimatske razmere v času

uporabe. Toploto in zračno vlago v majhnem prostoru relativno lahko obdržimo in uravnavamo z električnim grelcem. V ta namen so idealni stiropor panji.

Na dno panja iz umetne mase sem pod 3 mm kovinsko žico vgradil gretje, in sicer tako, da sem med dve pločevinasti plošči vložil električni grelni vod z močjo okoli 50 V. Žrelo panja sem zadelal, gretje pa naravnal na 32°C. Ves postopek sem opravljal v kleti. In rezultati?

1. poskus: 5. 7. 1986 sem začel z dvema trotovska satoma. V prazen prostor nad plodiščem sem položil posodico, napolnjeno s 5 ml 60 odstotne mravljinčne kisline. Panj je ostal zaprt 22 ur. Ko sem odprl, sem v kontroliranih celicah našel mrtve trote in 16 mrtvih pršic.

2. poskus: 12. 7. 1986 sem enak postopek uporabil na satju, zaleženim s čebeljo zalego. Tudi tokrat je bil panj zaprt 22 ur. Po odprtju sem našel 68 mrtvih larv in 32 pršic v vseh stadijih razvoja. Čebele pa so bile mrtve.

3. poskus: Uporabil sem štiri zaležene

sate z zalego v vseh stopnjah razvoja, tokrat pri temperaturi 35°C. V presledku 12 – 24 ur sem zdravil 5-krat z 2,5 ml mravljinčne kisline. Pred vsakim novim dodajanjem kisline sem preiskal več celic in med množico mrtvih pršic sem vedno našel tudi nekaj živih.

4. poskus: Poskus je potekal pri 33°C s 5 ml mravljinčne kisline. Po 8 urah sem našel na belih bubah mnogo mrtvih pršic, še vedno pa tudi dve živi. Razen nekaterih čebel, ki so bile zdrizaste, so bile vse žive.

Rezultati tega poskusa:

Pršice varoa lahko uničujemo z relativno majhno količino mravljinčne kisline tudi v času medenja; zaleženi sati nimajo nobene odprte zalege in tudi ne zdrizastih čebel, ker so le-te mrtve oziroma pohabljen; če je temperatura višja, je treba čebele zdraviti z manjšo količino mravljinčne kisline, sicer se zaleženi sati poškodujejo.

Optimalni pogoji zdravljenja (temperatura, količina mravljinčne kisline, trajanje zdravljenja) morajo biti določeni in usklajeni že vnaprej.«

KLJUB AFRIKANIZACIJI ČEBEL JE BRAZILSKO ČEBELARSTVO V NENEHNEM RAZMAHU

MARTIN MENCEJ

V dobi informatike in telematike je sedma sila izkoristila svoje prednosti. Novinarji so sprožili marsikako senzacijo, razburkali javno mnenje in ustvarjali preplah. Tako so v novejšem času ameriški novinarji uspeli ustvariti mit o morilski afriški čebeli in s tem prestrašili povprečnega ameriškega prebivalca ne le Južne Amerike, ampak prav tako ZDA. Žal smo javnim medijem o nevarnosti širjenja in napadalnosti te čebele nasledli tudi pri nas in ustvarjali videz resnice o izjemno nevarni in agresivni afriški čebeli. Spomnimo se samo poročil v dnevnem časopisu in Slovenskem čebelarju. Končno pa smo na zadnjem brazilskem kongresu lanskega oktobra zvedeli kako in kaj.

O razširitvi zanimanja za čebelarstvo priča številna udeležba čebelarjev na kongresu. Večina danes čebelari z afrikanizirano čebelo. Na kongresu pa niti en referat ali vprašanje ni obravnavalo čebelarjenja z afrikanizirano čebelo. Res je, da te čebele niso tako krotke in pohlevne kot kranjice, imajo pa druge izjemne lastnosti, npr. velik

pridelek medu, je poudaril tamkajšnji profesor biologije dr. L. S. Concalves z univerze Sao Paulo in v svojem poročilu med drugim povedal:

»Sam nisem sodeloval pri uvajanju afriške čebele v našo deželo... Sem pa zelo vesel, da vam lahko povem, da s čebelami, ki jih sedaj imenujemo afrikanizirane čebele, delam že od leta 1963. Prvo poročilo o tem je že leta 1946 napisal univerzitetni prof. dr. W. E. Kerr. Moje delo na univerzi v Sao Paulu sestavljajo nenehni študij, svetovanja in predavanja na tečajih o biologiji, genetiki in kontroli afrikaniziranih čebel. Vse to je služilo kot dobra osnova delu »Trideset let po pojavu afriške čebele v Braziliji«.

Pustošenje Brazilije z izsekavanjem pragozda nima pač nič skupnega z agresivnostjo in širjenjem afrikanizirane čebele, poudarja profesor Concalves. Opustošenje pragozda pa je že tolikšno, da danes obstaja samo še 50 odstotkov pragozda izpred dvajsetih let. (Tudi na naši televiziji smo lahko videli posledice izsekavanja

brazilskega pragozda.) Kljub temu pa zanimanje za čebelarstvo narašča. Čebelarji si pomagajo s prevažanjem. Čebele prevažajo v evkaliptusove gozdove, ki imajo zelo medovito rastlinje, ter na plantaže poma-

rančnih nasadov.

Tamkajšnji čebelarji imajo bogate izkušnje o sposobnostih afrikaniziranih čebel, razvili pa so tudi ustrezno tehnologijo, zato lahko danes uspešno čebelarijo.

Cene medu na tržnicah in pri čebelarjih

Cene medu na tržnicah so se oktobra nekoliko povečale. Na ljubljanski tržnici so bile od 3.000 do 3.400 din za kilogram. Najvišjo ceno imata gozdni in žajbljev med. Prav tako so se povečale maloprodajne cene medu v trgovinah in tako lahko kupimo kilogram hojevega medu po 3.950 din, ostale vrste medu pa po 3.000 din. Na domu čebelarji prodajajo med po 3.000 din, razen gozdnih medov, ki jih prodajajo po 3.500 din. Nekateri ga še prodajajo ceneje, vendar bodo cene v kratkem povečali.

Uredništvo

NAROČITE NALEPKO ZA KOZARCE Z MEDOM

Čebelarji, ki sami polnite in prodajate svoj med, naročite nalepke za kozarce!

Na Zvezo čebelarskih društev Slovenije je prispelo dovolj naročil za nalepke za kozarce z medom, zato smo jih dali natisniti v zadostni količini.

Nalepke lahko naročite pisno ali telefonsko v pisarni ZČDS. Cena nalepke je 30 din. Za naročila nad 500 kosov priložimo tudi ustrezno količino lepila. K boljši prodaji izdelka pri pomoreta tako odlična kakovost kot tudi lična oprema! Tisti, ki boste naročili manjše število nalepk, lahko kupite lepila v tubi v knjigarnah – Karbokol, UHU, Magnetic.

Strokovna služba ZČDS

ALI JE TO ODNOS?!

BOGOMIR JUVANC

Na območju čebelarskega društva Ribnica pripeljejo na gozdno pašo ob izdatnejšem medenju svoje čebele tudi čebelarji prevozniki. Na žalost pa moramo ugotoviti, da vsi niso vestni in se ne ravnaajo po predpisih in po čebelarskem kodeksu, ki bi ga morali spoštovati vsi čebelarji.

Zgodilo se je leta 1986, da je neznan čebelar pripeljal svoj prevoznik čebelnjak v vas Otavice, ki leži blizu Ribnice. Nihče ni bil obveščten o njegovem prihodu, prav tako nismo vedeli, kdo je in odkod. Le s težavo smo izvedeli, da je prišel iz občine Grosuplje. Preko postaje milice smo ga obvestili, naj se javi in prinese vso potrebno dokumentacijo. Javil se je šele po treh dneh.

V tistem času je veterinarski inšpektor v sosednji vasi odkril hudo gnilobo čebelje zalege. Neznan čebelar pa je imel svoj prevoznik čebelnjak prav blizu čebelnjaka, kjer so ugotovili bolezen. Ko je izvedel za pojav bolezni, je svoj prevoznik čebelnjak takoj odpeljal v drugo vas, ki je bila dovolj oddaljena, in tovornjak postavil 20 m

stran od čebelnjaka domačega čebelarja. O tem je obvestil inšpektorja in mu sporočil, da se mu je tovornjak pokvaril in zato ni odpeljal naprej. Kasneje smo ugotovili, da je s seboj odpeljal tudi akumulatorje in da je bil to v resnici vzrok »okvare«.

Povedati moramo, da je bil domači čebelar kasneje ob vse svoje čebele, vendar vzroka njihovega propada do sedaj še nismo ugotovili. Člani ČD Ribnica smo močno ogorčeni nad takšnim ravnanjem. Sklenili smo, da bomo v prihodnje vse takšne primere takoj javili pristojnemu veterinarju, ki bo ukrepal po službeni dolžnosti. Ne želimo zapirati gozdnih pasišč na našem območju in vsak čebelar je dobrodošel, če se le ravna po predpisih in moralnih načelih, ki jih določa čebelarski kodeks. Pravico imamo zaščititi naše čebele pred nevestnimi čebelarji, ki lahko raznašajo čebelje bolezni, zato pozivamo vse čebelarje prevoznike, da ob prevozu spoštujejo pravila in se prijavijo veterinarski službi in čebelarskemu društvu. Vse to je nujno za dobre medsebojne odnose.

OBVESTILO ČEBELARSKIM ORGANIZACIJAM DECEMBER – MESEC OBČNIH ZBOROV

Vodstva čebelariskih organizacij prosimo, da organizirajo občne zборе že novembra in decembra letos.

Pravočasni občni zbori so pomembni zato, da lahko društva pristojnim občinskim organom s področja kmetijstva posredujejo letne delovne in finančne načrte. Samo pravočasno poslani delovni in finančni načrti ČD bodo vključeni v letne občinske plane, s tem pa bodo zagotovljena potrebna finančna sredstva za razvoj čebelarstva.

Drugi razlog, ki je prav tako zelo pomemben, je, da društva na občnih zborih pravočasno sestavijo sezname članstva (prijave novih in odjave članov, ki so izstopili) in poberejo članarino za leto 1988. S tem se bomo pri tiskanju Slovenskega čebelarja izognili nepotrebnim stroškom, saj smo do sedaj pošiljali časopis okoli 3000 članom, ki jih društva do konca marca še niso objavila. Letos bomo vsem društvom, ki do **1. februarja 1988** ne bodo poslala seznamov članstva in ne vplačala članarine, zaračunali 15-odstotne zamudne obresti na mesec. Da zaradi zamudnih obresti ne bi prišlo do zvišanja članarine, čebelarke organizacije še posebej opozarjamo, da se držijo navedenega roka. Čebelarjem, katerih društva do **31. januarja 1988** ne bodo poslala seznamov članstva in vplačala članarine, bomo časopis prenehali pošiljati.

Strokovna služba ZČDS

VIŠINA ČLANARINE ZČDS ZA LETO 1988

Izvršni odbor ZČDS je na svoji 14. seji določil višino članarine ZČDS za leto 1988. Članarina ZČDS za leto 1988 je **12.000 din**, vanjo pa je vključena tudi naročnina za Slovenski čebelar. V prihodnjem letu se namreč ukinja obračunavanje prispevka po panju za tiskani sklad.

Zaradi izredno visoke inflacije, ki bo letos preseгла 150 odstotkov, lansko povišanje članarine pa je bilo samo za 118 odstotkov, in zaradi predvidene stopnje inflacije v letu 1988, smo bili prisiljeni zvišati članarino na navedeno vsoto.

Višino članarine za leto 1988 lahko primerjamo z maloprodajno ceno treh kilogramov boljše vrste medu (enako razmerje je bilo tudi ob določanju članarine za leto 1987). Članarina ob koncu leta 1988 pa bo predstavljala ob upoštevanju inflacije le še en kilogram cene boljše vrste medu. Cena boljše vrste medu je trenutno v maloprodaji 3.900 din, kolikor znaša tudi letošnja članarina.

Prosimo vodstva društev, da poberejo članarino, **sezname članstva pa sestavijo najkasneje do 31. januarja 1988 ter vse skupaj do navedenega roka pošljejo na ZČDS.**

Čebelarje, ki v letu 1988 ne bodo obnovili članstva v ZČDS, prosimo, da to pisno ali telefonsko sporočijo vodstvu društva ali kar na Zvezo čebelariskih društev Slovenije (tel.: (061) 210-992), **najkasneje do 15. decembra 1987.**

Izvršni odbor in strokovna služba ZČDS

PROSLAVA 90-LETNICE SLOVENSKE ČEBELARSKE ORGANIZACIJE BO 13. FEBRUARJA 1988 V LJUBLJANI

Visoki jubilej osrednje slovenske čebelarke organizacije bomo slovenski čebelarji slovesno proslavljali februarja prihodnjega leta. Kljub varčevalnim ukrepom smo se odločili slovesno in delovno proslaviti ta častitljivi jubilej, h kateremu so največ pripomogli vsi dosedanji rodovi slovenskih čebelarjev, ki so v zadnjih devetdesetih letih budili in ohranjali slovensko narodno in stanovsko zavest. Zaradi varčevalnih ukrepov smo se odločili, da bomo proslavo organizirali skupaj s strokovnim posvetovanjem slovenskih čebelarjev v soboto, 13. februarja 1988 dopoldan v Ljubljani, čeprav bi si ta visoki jubilej zaslužil samostojno slovesnost.

Proslava bo hkrati tudi zaključek vseh prireditev slovenskih čebelarjev, ki so že bile in še potekajo v čast tega visokega jubileja.

Izvršni odbor in strokovna služba ZČDS

KAKO ČEBELARJI CENIMO SVOJE DELO

JANEZ MIHELIC

Pred kratkim smo v Slovenskem čebelarju začeli objavljati informacije o cenah čebeljih pridelkov na tržnicah in pri čebelarjih na domu. Čebelarji namreč v času vedno višje inflacije težko sledijo dogajanjem na tržišču, zato smo jim s to informacijo želeli olajšati odločitev, po kakšni ceni prodajati čebelje pridelke, predvsem med. Pri tem pa smo naleteli na težave. Ko smo iskali podatke za to rubriko, smo ugotovili, da čebelarji ne znajo dovolj ceniti svojega dela. To velja za precej velik odstotek čebelarjev. Nekateri prodajajo med na domu za skoraj 50 odstotkov nižjo ceno, kot pa so bile maloprodajne cene medu v trgovini. Ta med pa je mnogokrat zelo kakovosten, saj ni mešan s ceneni in mnogokrat nekakovostnimi uvoženimi medovi.

Takšno početje kaže na to, da nekateri čebelarji ne znajo ceniti kakovostnega medu. Očitno pa se tudi ne zavedajo, da s tem močno begajo potrošnika in postavljajo v slabo luč tiste čebelarje, ki hočejo za svoje delo, to je za med, dobiti poštno plačilo. Potrošnika čudi, kako lahko nekdo prodaja med po 1.700 din za kilogram, medtem ko drugi zahteva zanj 2.500 ali 3.000 din. Razlike v cenah so zanj preve-

like in nerazumljive.

Od pravnega vrednotenja čebeljih pridelkov pa je odvisna tudi uspešnost čebelarjenja. Zaman tarnamo nad nizko uspešnostjo v čebelarstvu, če pa sami ne znamo pravilno ovrednotiti naših pridelkov. Zaradi takšne miselnosti se ob podražitvi Slovenskega čebelarja nekateri raje odrečejo strokovni literaturi in članstvu v čebelarški organizaciji ter na ta način rešujejo uspešnost svojega čebelarstva. To pa je napačna pot, saj bo čebelarjenje uspešno samo, če bomo pravilno vrednotili svoje delo in če bomo svoje delo bogatili z znanjem.

Dober čebelar mora skrbeti za čim boljšo kakovost medu, zanj pa je upravičen zahtevati tudi ustrezno plačilo, ki pa ne sme biti bistveno nižje od medu v trgovinah. Tudi čebelarke organizacije lahko veliko pripomorejo k poenotenju cen medu, in sicer tako, da se dogovorijo za okvirno ceno medu na domu. Tudi rubrika cene medu na tržnicah ima takšno poslanstvo, seveda, če bodo čebelarji upoštevali informacije in začeli prodajne cene oblikovati enotno. Isto velja tudi za nekatere prodajalne medu, ki jih imajo nekatere medobčinske čebelarke zveze.

MEDENI SLADOLED – HRANA IN OSVEŽILO

ANDREJ DVORŠAK

Sredi septembra smo organizirali tiskovno konferenco, na kateri smo predstavili delovanje ZČDS in sladoled, narejen iz medu. Sladoled je le za to priložnost pripravila dipl. inž. Maja Otrin, tehnologinja v Ljubljanskih mlekarnah, na pobudo zgoraj podpisanega.

Novinarjem smo pojasnili, kaj je naravni med, njegovo uporabo in možnosti uporabe. Poudarili smo predvsem kristalizirani med, ki ga večina kupcev odklanja zaradi različnih predsodkov. Eden izmed ciljev tiskovne konference je bil tudi seznanjanje širše javnosti s kristaliziranim medom in razbijanje predsodkov proti njemu. Zato je bilo morda manj poudarka na drugih proizvodih čebeljega panja.

Žal ZČDS nima dovolj finančnih sredstev, da bi lahko zastavila širšo akcijo populariziranja medu in čebeljih proizvodov, vendar, kot je pokazala tiskovna konferenca, se da nekaj narediti tudi le z dobro voljo in dobršno mero idealizma.

Novinarje smo seznanili o poteku praznovanj 90-letnice naše organizacije, ki se je večji del svojega obstoja razvijala precej stihijsko in ni vedno nudila članom tiste opore, ki so jo od nje pričakovali. Razlog za to lahko iščemo predvsem v stalnem pomanjkanju finančnih sredstev. Kljub vsemu pa je s svojim glasilom Slovenski čebelar uspela dvigniti raven čebelarstva znanja na Slovenskem.

Kot že večkrat v preteklosti je tudi danes ZČDS v hudi zadregi, ko mora ob strahotni inflaciji s pičlimi sredstvi uresničevati za-

stavljene programe. Na srečo ji čebelarji nikoli ne obrnejo hrbta, saj se zavedajo, da brez dobre in močne organizacije ne bi mogli uspešno razvijati svoje dejavnosti in bi postali lahek plen dnevne politike posameznih trgovskih organizacij, ki na račun nizkih odkupnih cen medu dosegajo dobre poslovne rezultate.

Ko smo že pri odkupovalcih medu, omenimo, da se je s tem začela ukvarjati tudi Mercatorjeva Kmetijska zadruga Ljubljana, ki v svoj način dela vpeljuje nekaj novosti, ki so čebelarjem v prid in jim omogočajo tudi večji dohodek od njihovega kakovostnega naravnega medu.

Glede na odmev v sredstvih javnega obveščanja lahko zapišemo, da je tiskovna konferenca uspela, še bolj pa je uspela degustacija medenega sladoleda Maje Otrin in Ljubljanskih mlekarn. Iz akacijevega, cvetličnega, gozdnega in kostanjevega medu, ki ga je prispeval Hmezad, je tehnologinja Otrinova pripravila več različnih vrst sladoleda. Nedeljeno mnenje je bilo, da je bil najokusnejši sladoled cvetličnega medu, mešan z orehi, dober pa je bil tudi akacijev.

Še enkrat velja poudariti, da so bili ti sladoledi le poizkusni vzorci in zelo vprašljivo je, ali jih bodo v Ljubljanskih mlekarnah sploh kdaj dali v redno proizvodnjo. Kakorkoli že, led je prebit, receptura je pripravljena... Bil pa je to tudi prvi tovrstni poizkus, saj medenega krem sladoleda v svetovni strokovni literaturi doslej še ni nihče omenjal.

Milan Runtas, sekretar ZČDS med razgovorom z novinarjem radia Ljubljana.

»USLUŽBENKE« ČEBELE

NADA PODLOGAR

Ali ste letos avgusta obiskali prireditve z gornjim naslovom v Polhovem Gradcu ali pa jo boste morda prihodnje leto, saj je že tradicionalna?

Čebelarica družina Dolomiti iz Polhovega Gradca je delovna enota Hmezada in njeni člani so marljivi kot njihove »uslužbenke« čebele. Pripravili so razstavo priprav za čebelarjenje, medenega peciva, pokušno medu raznih vrst, ki ga je bilo moč tudi kupiti, ter proslavo, na kateri so podelili 55 članom priznanja za uspešno sodelovanje, trem najbolj posrečenim izdelkom – pecivu iz medu, pravzaprav njihovim izdelovalkam pa tudi. Proslavo je popestril moški pevski zbor KUD Karel Pahor iz Pirana, vse skupaj pa se je v popoldanskem času razvilo v nadvse uspešno veselico, ki se je miroljubno končala v poznih večernih urah. Na veselici so izvolili tudi miss gelee royal.

Razstava je bila tudi pred čebelarškim domom (zgrajenim leta 1980). Obiskovalci so si radovedno ogledovali »legnar«, naložen z najstarejšimi panji – kranjiči, na stojnici v ozadju pa so množično kupovali znane loške kruhke, izdelek tovarne PEKS Škofja Loka (po izjavah degustatorjev niso

nič slabši kot nekdanji izdelki zasebnih pekov, ki pa so svojo tehnološko skrivnost skrbno varovali).

Pokušnja raznih vrst medu je bila za nekatere pravo doživetje, saj so hkrati dobili tudi nasvete, katera vrsta je najprimernejša za določen namen. Žajbljev med je na primer najboljši za astmatike, hojev za ljudi z bronhialnimi težavami, še preden se razvije astma, kostanjev nekoliko greni, pa je kljub temu zdravilen in ne pokvarjen, poglavitni nauk pa je, da se naravnih nepregreti med čez čas strdi (staro ime za med je strd), le če ga pregrejemo in s tem uničimo precej vitaminov, ostane tekoč.

Gospodinje, zvečine žene čebelarjev, so prave mojstrice v peki peciva z dodatkom medu namesto sladkorja. Dobre lastnosti peciva z medom so, da je pač bolj zdravo kot s sladkorjem, čeravno pri peki tudi uničimo nekaj koristnih snovi, zlasti pa je trajnejše – pozneje se izsuši – in voljniješe. Prvo in drugo priznanje sta odnesli torta s figuro medvedka in čebelnjak, izdelan iz medenega testa; gospodinje obiskovalke pa so lahko dobile tudi recepte za izdelavo vseh razstavljenih dobrot.

LENDAVSKI ČEBELARJI SMO OBISKALI ČEBELARSKO ŠOLO V ZALAAPATI NA MADŽARSKEM

JOŽE ŠIMONKA

V soboto, 11. junija, smo člani ČD Lendava, ČD Črenšovci in ČD Kobilje odpoto-

vali na obisk in ogled čebelarske šole v Zalaapati na Madžarskem.

Dobro razpoloženi čebelarji ...

Čebelarji si ogledujejo različne tipe panjev.

Upravnik šole Janoš Rossz nas je lepo sprejel in nam zaželel dobrodošlico. Najprej nam je na kratko predstavil čebelarstvo na Madžarskem. Njihova najpomembnejša čebelja paša je na robiniji (akaciji). Čebelarijo v glavnem v dveh tipih panjev, v tako imenovanem Boconadyjevem panju in v nizkem nakladnem panju, tipa LR. Nato nam je Janoš Rassz razkazal nasade robinije, kjer razmnožujejo sadike. Opisal nam je delo pri odbiri in razmnoževanju določenih vrst in sojev robinije. Vzgojiti želijo takšen tip robinije, ki bo imela čim daljšo dobo cvetenja. Vzgajajo tako imenovano pozno cvetoče robinije. Zatem smo si ogledali čebelarstvo. Pokazal nam je različne tipe panjev, ki jih še preizkušajo, in sicer alumunijaste, stiroporne, nizko nakladne, Boconadyjeve in vrsto drugih tipov panjev.

Seveda smo ga nato zasuli z vprašanji, saj smo videli veliko novega in zanimivega. Navdušil nas je, ko nam je prikazal uporabo parnega noža za odkrivanje pokrovčkov z medenega satja.

Po kosilu nas je povabil v učilnico, kjer nam je razložil, kako so madžarski čebelarji organizirani in kakšne ugodnosti imajo. Za povečanje čebelarstva dobijo čebelarji brezobrestna posojila, brezplačno pa je tudi izobraževanje. Tudi sladkor dobijo po zelo ugodni ceni.

Še dolgo bi se lahko pogovarjali o dimljenju proti varoozi, vzreji matic, o medenju itd. Čas pa nas je že priganjal, zato smo ga povabili v Lendavo.

Izlet v čebelarsko šolo je bil poučen, saj je madžarsko čebelarstvo zelo razvito, kar je tudi širši družbeni interes. Na žalost pa živimo v času varooze in drugih čebeljih

Čebelarska šola v Zalaapati.

bolezni, v času astronomskih cen čebelar-skega pribora, nesolidarnosti med čebelarji in v času premajhne družbene podpore. Zaradi tega ne moremo pričakovati hit-

rega napredka čebelarstva in ne smemo se čuditi, če je pri nas vedno manj mladih čebelarjev-začetnikov.

ČEBELARSKO DRUŠTVO DOMŽALE SE VKLJUČUJE V OBČINSKE KMETIJSKE PLANE

JANEZ MIHELIC

Čebelarsko društvo Domžale vključuje štiri čebelarske družine – Domžale, Homec, Krtina in Lukovica, aktivnost društva pa je iz leta v leto večja.

Izvršni odbor društva posveča veliko skrb izobraževanju čebelarjev. Običajno organizirajo tri strokovna predavanja na leto, od katerih je eno vedno posvečeno čebeljim boleznim. Posebej pa so organizirali petdnevni seminar za čebelarske preglednike.

Pomemben uspeh Čebelarskega društva Domžale je vključevanje čebelarstva v občinske kmetijske plane. Predstavniki čebelarskega društva so se udeležili sestanka komisije za kmetijstvo pri izvršnem svetu občine. Ob tej priložnosti so člane komisije seznanili z načinom organiziranja čebelarjev, dejavnostjo društva, delovnimi načrti, s problemi čebelarjev in s predlogi za hitrejši razvoj čebelarstva v občini. Komisija za kmetijstvo je v celoti podprla program društva, s tem pa tudi njegovo sofinanciranje. Tako so društvu dodelili sredstva za regresiranje zdravil za čebele, za nakup matic, preglede zdravstvenega stanja čebel in za izobraževanje čebelarjev. Tudi v preteklih letih je društvo posredovalo pristojnemu organu občine svoje delovne načrte. Ta je že v preteklosti odobril nekaj sredstev, vendar predvsem za izobraževanje.

Zelo pomembno je, da je društvo uspelo pridobiti sredstva tudi za druge namene, saj so npr. čebelje bolezni v čebelarstvu že velik problem. Želeli bi, da bi vsa društva vključila v svoj delovni načrt tudi sofinanciranje naročnine na Slovenski čebelar, ki ima zelo pomembno izobraževalno poslanstvo, ta strošek pa se bo zaradi visoke inflacije v prihodnje precej povečal. Na ta način bi zmanjšali osip med člani v čebelarskih organizacijah.

Problem za čebelarje v okolici Domžal so tudi zastrupitve čebel s kemičnimi sredstvi, saj kombinati in sadjarji škropijo ogrščico in sadno drevje v času cvetenja in tako povzročajo škodo bližnjim čebelarjem. S predstavniki kmetijskih organizacij pa so se dogovorili, da bodo čebelarji in odgovorni v kombinatih skupaj določili postopek škropljenja in način obveščanja čebelarjev.

Društvo je z zavarovalnico Triglav, enota Mengeš, sklenilo tudi pogodbo o kolektivnem zavarovanju čebel vseh članov.

Izvršni odbor društva se je lotil še mnogih drugih nalog, kot je npr. preskrba članov s krmilnim sladkorjem po grosistični ceni, nakup zdravil za člane, obveščanje članov o medenju, organizacija zbiranja vzorcev mrtvic za spomladanske preglede čebel itd.

Odbor se ukvarja tudi s problemom melioracije zemljišč in regulacije vodotokov. Pri tem imajo čebelarji veliko škodo, obrežja rek in potokov niso načrtno zasajena z medovitim rastlinjem, ampak je to prepuščeno naravi. V določenih pasovih bi lahko nasadili medovita drevesa, ki bi zmanjševala moč vetra in nudila zavetišče različnim živalim.

Kljub težavam se torej v delu društva le kažejo uspehi, ki bodo prispevali k razvoju čebelarstva na tem območju. Velika zasluga za uspehe gre številnemu aktivnemu članstvu izvršnega odbora društva, predvsem pa predsedniku Francu Grajarju in tajniku Mateju Blejcu. Prav onadva sta zaslужna za zelo uspešno proslavo 65-letnice obstoja društva, na kateri so razvili društveni prapor. Upajmo, da bo pri nas tako aktivnih društev iz leta v leto več in da bodo skupaj s svojimi člani reševala težave na gospodarskem in zdravstvenem področju.

Osmrtnice

MARTIN POPELAR

Maja 1987 smo se poslovili od našega dolgoletnega in prizadevnega člana Martina Popelarja.

Rodil se je pred dvaindevetdesetimi leti v kmečki družini na Metnam vrhu pri Sevnici. Na šolskem vrhu se je navdušil za sadjarjenje in čebelarstvo. Čebelariti je pričel leta 1920 s kranjiči, leta 1928 pa je že čebelaril s 15 AŽ panji. Kljub obilici dela v službi in na kmetiji je vedno našel čas za čebele in jih vestno oskrboval. Bil je napreden čebelar in dolga leta je aktivno sodeloval v upravnem odboru našega društva. Na ustanovnem občnem zboru čebelarke podružnice v Sevnici je bil leta 1934 izvoljen za odbornika.

Martin je rad prihajal na sestanke in debatne večere. Svoje znanje o čebelah in svoje izkušnje je rad posredoval drugim čebelarjem. Za čebelarjenje je navdušil tudi svojega sina Martina.

Ob 50-letnici ČD Sevnica je postal tudi častni član društva.

Čebelarstvo društvo
Sevnica

LOJZE BERNIK

Po kratkotrajni in hudi bolezni je junija 1987 umrl dolgoletni član Čebelarke družine Besnica Lojze Bernik.

Rodil se je v kmečki družini na Lavtarskem vrhu leta 1912. V času NOB je bil kurir na gorjenjskem vojnem področju. Po vojni si je zgradil dom, ob njem pa tudi čebelnjak. Hitro je napredoval v zelo uspešnega čebelarja in čebelaril s 45 panji.

Čebele je prevažal na pasišča Jelovice, Primorske in Notranjske, vse do Like. Pri čebelnjaku je preživel ves svoj prosti čas. Bil je dolgoletni član naše čebelarke družine, od leta 1970 do leta 1975 tudi predsednik Čebelarke družine Besnica, do smrti pa član UO družine.

Za svoje delo je bil odlikovan z odličjema Antona Janše II. in III. stopnje. Z njegovo smrtjo smo izgubili vestnega člana in čebelarja. Besniški čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarška družina
Besnica

JOŽE BEDEK

V teh kriznih časih našega čebelarstva, ko nam varooza uničuje čebele, smo v Čebelarški družini Šalovci avgusta 1987 izgubili dobrega in skrbnega člana Jožeta Bedeka, rojenega leta 1923 v Budincih. Bil je kmečki sin. Svoj prosti čas je dolga leta posvečal manjšemu številu čebeljih družin. Sam si je naredil Žnideršičeve panje in jih vzorno oskrboval vse do svoje težke bolezni. Ko ni mogel več skrbeti zanje, jih je s težkim srcem prodal. Član naše družine je bil več kot 30 let. Dolga leta je opravljal blagajniške posle, redno prebiral naše glasilo ter z izkušnjami bogatil znanje mlajšim čebelarjem. Za svoje požrtvovalno delo je prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje, ki se ga je zelo veselil. Njegov spomin bo ostal še dolgo v naših vrstah.

Čebelarška družina
Šalovci

FRANC ZUPANČIČ

Marca 1987 je po krajši bolezni umrl naš tihi in skromni sočebelar Franc Zupančič. Od njega smo se poslovili na pokopališču v Polju, kjer ga je na zadnji poti spremila množica ljudi. To je bil dokaz njegove priljubljenosti.

Rodil se je leta 1910 v Zagradišču pri Ljubljani. Oče kmet in čebelar ga je že zgodaj vpeljal v čebelarstvo, ki je bilo v družini

že stara tradicija. Mladi Franc je tako že v rani mladosti vzljubil čebele in jim celo življenje ostal zvest. Čebelariti je začel v krajnjih, a je kmalu prešel na čebelarjenje v AŽ panjih. V svojem dolgem in pestrem čebelarskem življenju si je pridobil obilo izkušenj. Svoje bogato čebelarsko znanje je vedno rad posredoval drugim, posebno pa čebelarjem-začetnikom. Čebelaril je s 35-40 družinami. Zadnja leta je moral zaradi bolezni zmanjšati število družin, tako

da je pred smrtjo čebelaril le še v 12 AŽ panjih.

Bil je vester član našega društva in vsa leta se je redno in z veseljem udeleževal občnih zborov, predavanj in posvetovanj. Vedno je bil pripravljen povsod in vsakomur pomagati. Takšen nam bo ostal v lepem spominu.

Čebelarsko društvo
Moste-Polje

MALI OGLASI

Prodám 150 do 260 AŽ panjev s čebelami na 9 in 10 satov. Mera satnika 41 x 26 cm. Cena po dogovoru. Janez Jankovič, Domjaničeva št. 1, 47000 Karlovac, tel. (047) 38-428.

Kupim rabljeno, lahko tudi pokvarjeno, panjsko tehtnico. Telefon (061) 59-610.

Malo rabljeno in dobro ohranjeno točilo iz nerjaveče pločevine 419/d AŽ+SR 4S, električno gonilo in sončni topilnik poceni prodám. Telefon (061) 263-290, Jožko Osterc, Tržaška 51a, Ljubljana.

Prodám čebelnjak 4,20 x 5,20 m (primeren tudi za vikend) s 27 AŽ panji in vsem čebelarskim orodjem. Čebelnjak je 5 km iz Izole. Čebelnjak bom prodal najboljšemu ponudniku. Telefon (066) 61-158 med 13. in 14. uro.

Kupim rabljene AŽ panje desetsatarje ali devetsatarje brez čebel. Sporočite količino in ceno na naslov Feliks Korec, Apače 74, 69253 Apače.

Prodám avtobus TAM – mala izvedba – atestiran za prevoz 60 AŽ panjev, Slavko Inglič, Srednja vas 2, 64223 Poljane, tel. (064) 68-130.

Kupim dobro točilo, lahko tudi z električnim motorjem, ter ostali pribor za točenje. Zmago Urisk, Dobrovnik 204/b, 69223 Dobrovnik, tel. (069) 70-414 zvečer.

Prodám kamion s prikolico, na katerem je 86 panjev polovica AŽ Grom na 24 satov, druga polovica Listovni panji tip Belčič na 24 satov. Tretja vrsta je še prazna brez panjev. Družine so močne in zdrave z zimsko zalogo. Vozilo je registrirano. Cena po dogovoru. Mirko Markovič, Trogir, telefon (058) 73-061.

Prodám 50 panjev AŽ s čebelami na deset in devet satov. Leopold Lazar, Saksid 17, Dornberk.

Kombi Zastava, preurejen za točenje medu z nekaj panji (12 AŽ in 2 nakladna) registriran in testiran prodám. Telefon (061) 611-173.

Prodám sto novih AŽ sedemsatarjev. Franc Debenec, Ramovševa 34, Ljubljana, tel. (061) 264-926.

Prodám električni motorček za točilo na 4 sate, nove, nemški. Moč 70 W, od 0 do 2800 obratov v dve smeri. Cena 200.000 din. Informacije na tel. (061) 210-992.

Prodám dvanajst AŽ panjev desetsatarjev s čebelami. Informacije na tel. (061) 267-407.

Prodám 50 čebeljih družin z letošnjimi maticami (Pislak) na 5 ali 7 AŽ satih. Družine so močne in pripravljene za prezimovanje. Telefon (069) 48-193 popoldne. Ervin Ficko, Mlajtinci 36, 69221 Martjanci.

Prodám spomladni čebele v AŽ panjih ali na satju. Janez Rihtar, Molniške čete 1, Ljubljana, tel. (061) 455-850, 266-945.

Ugodno prodám prevoznik čebelnjak TAM 5000, lahko po delih. Anton Pogačnik, Sveti duh 110, tel. (064) 61-973 popoldne.

Prvo domače zdravilo
proti varoozi, s katerim
škropimo čebele

TO JE PRAVA ODLOČITEV

Odločitev, ki je
gospodarna.
Vloženi trud,
ki je povrnen.

EMOVAR

KAJ JE HEMOVAR?

S hemovarom lahko zdravimo varoozo celo čebelarstvo sezono. Zdravljenje prekinemo 15 dni pred točenjem. Hemovar uničuje varoo 95-odstotno.

Hemovar ima podaljšano delovanje še tri dni po zadnjem škropljenju.

PREDNOSTI HEMOVARA:

Klinične raziskave so pokazale, da hemovar učinkuje boljše kakor preparati, ki imajo aktivno substanco, uporabljajo pa se v obliki dima.

Prednosti sta predvsem:

- točno doziranje aktivne substance in emulzije v panju,
- podaljšan zdravilni učinek (dimljenje nima te prednosti).

KAKO ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

V liter vode damo 15 kapljic hemovara – tako dobimo delovno emulzijo, ki jo prelijemo v manjšo škropilnico. Nato vse sate s čebeljo zalego in matico poškrpimo z obeh strani. Sate moramo izvleči iz panja.

Emulzijo moramo uporabiti v šestih urah.

KDAJ ZDRAVIMO S HEMOVAROM?

Škropimo zjutraj ali zvečer, ko je v panju največ čebel, in je zunanja temperatura pad 10° C.

KJE LAHKO NAROCIMO HEMOVAR?

Pri čebelarskih organizacijah, delovnih organizacijah, čebelarskih združenjih in pri proizvajalcu.

Zdravimo dvakrat spomladi in dvakrat jeseni. Drugo škropljenje ponovimo po petih do sedmih dneh.

ad. us. vet.

ROINEX Hemofarm Vršac

FARMACEUTSKO HEMIJSKA INDUSTRIJA: RO-INEX HEMOFARM.

26300 V R Š A C Beogradski put b.b. tel. 013/812-345

RAZPIS ZA PODELITEV NAGRAD IZ SKLADA PETRA GLAVARJA

Na proslavi ob 90-letnici slovenske čebelarke organizacije želimo zaslužnim posameznikom in organizacijam podeliti več nagrad iz sklada P.P. Glavarja. Čebelarke in druge organizacije lahko predlagate kandidate za podelitev naslovne nagrade, če le-ti izpolnjujejo enega ali več naslednjih kriterijev:

- objavili so izvorna avtorizirana teoretska dela izjemnega pomena za napredek čebelarstva;
- objavili oz. prispevali so znanstvene prispevke, diplomske naloge in problemsko-analitično obdelane teme s področja čebelarstva, medovitih rastlin, pašnega katastra, vzreje in selekcije ter varstva okolja;
- za izjemne praktične dosežke trajne vrednosti na področju vzreje in selekcije;
- za dosežke trajne vrednosti s področja tehnologije čebelarjenja in čebelarke tehnologije;
- za nova praktična odkritja trajnejšega pomena za preprečevanje ter odpravljanje čebelarke škodljivih kužnih in drugih bolezni.

Utemeljene vloge pošljite na Zvezo čebelarke društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana, do konca decembra 1987.

Vse čebelarke organizacije, ki želijo v letu 1988 predlagati svoje člane za odličja Antona Janše 1. stopnje obveščamo, da pošljejo svoje predloge na naslov ZČDS do konca decembra 1987.

Komisija bo obravnavala le tiste predloge, ki bodo pisani na enotnih obrazcih Predloga za podelitev odličja A. Janše, te pa lahko pisno ali telefonsko naročite v pisarni ZČDS (tel. 061) 210-992) na Cankarjevi 3 v Ljubljani. Izvod stane 50 din.

Do konca decembra 1987 nam sporočite tudi imena kandidatov za podelitev jubilejnih plaket ob 90-letnici slovenske čebelarke organizacije, predlogi pa naj bodo utemeljeni.

Izteka se štiriletni mandat predsedniku, nekaterim članom izvršnega in nadzornega odbora ter častnega razsodišča ZČDS. Do volilne skupščine aprila 1988 je sicer še dovolj časa, vendar želimo čebelarke organizacije opozoriti, da naj pričnejo z evidentiranjem kandidatov za navedene funkcije. V naslednji številki Slovenskega čebelarja bomo objavili spisek tistih članov navedenih samoupravnih organov ZČDS, ki so svoje funkcije že opravljali dva mandata in ne morejo še enkrat kandidirati v isti organ.

Časopis izhaja vsakega 1. v mesecu.

Izdaja ga Zveza čebelarke društev Slovenije, Cankarjeva c. 3, 61000 Ljubljana.

Telefon: 210-992.

Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez prof. Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Glavni in odgovorni urednik Biltena Hp Medex – Boris Slavec

Letna naročnina za nečlane 6.000 din, za tujino 13 USA dolarjev.

Cena za posamezno številko je 600 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo.

Reklamni oglasi: cela stran – 79.000 din, pol strani 42.000 din, četrt strani 22.000 din. Popusti za 3- do 5-kratno objavo 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Splošni oglasi: beseda 140 din. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu. Za vsako naslednjo besedo plačajo po veljavnem ceniku 140 din. Članarina znaša 3.900 din in 10 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636

Devizni račun št.: 50100-620-107-010-30960-943

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je časopis oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tisk: Tiskarna KURIR, Ljubljana

Rokopisov ne vračamo.

hp **medex**
Ljubljana

Miklošičeva 30

telefon: 316 455
321 664

telex: 31529 yu Medex

tekoči račun: SDK
Ljubljana
50100-601-10404

PARNI TOPILNIK VOŠČIN 0521

Obod topilnika ima dvojno steno, izdelano iz nerjaveče pločevine. V notranji del topilnika je vstavljen perforiran koš iz nerjaveče pločevine, ki ga pokrijemo z aluminijastim pokrovom (odlitek). Le-ta se pri previjanju vijaka pomika navzdol.

V perforirani koš vložimo 22 kosov zdrobljenih satov. Pri enkratni kuhi dobimo približno 3 kg voska, odvisno od kakovosti starega satja. V spodnjem delu je vgrajen 3000 W grelec, ki ga je mogoče priklopiti na 220 V omrežje. Teža je 20 kg.